

MOETEN CHRISTENEN DE SABBAT HOUDEN?

De Sabbat, de Joden en de christenen

Wat leert de Bijbel?

Voor het aanbreken van de Sabbat steekt de vrouw des huizes
twee speciale sabbatskaarsen aan.

Ds. H.G. Koekkoek

Moeten christenen de sabbat houden?

De sabbat, de Joden en de christenen

Wat leert de Bijbel?

Ds. H.G. Koekkoek

Op vrijdag houden de islamieten hun rustdag. Op zaterdag doen de Joden dit en op zondag is de rustdag van de christenen. De rest van de wereld heeft blijkbaar geen voorgeschreven rustdag. Ook de sabbat is dus duidelijk alleen bij de Joden bekend, niet bij de rest van de wereld.

Hier is een kleine toevoeging op zijn plaats: er worden overal in de wereld steeds meer groepen mensen gevonden die ook de sabbat houden en de wetten van Mozes naleven. Het blijkt dat wij hier te maken hebben met de nakomelingen van de verloren 10 stammen. Deze mensen horen dus niet bij ‘de rest van de wereld’.

© 2013

Stichting Het Licht des Levens

Dr. Lovinklaan 3

2405 CM Alphen aan den Rijn

ISBN 978 90 70700 60 7

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

[Moeten christenen de sabbat houden?](#)

[Inhoudsopgave](#)

1 [Moeten christenen de sabbat houden?](#)

[Een kerkelijk antwoord](#)

[Sabbat: een parel, een koningin en een bruid](#)

[Het belang van de sabbat](#)

[De sabbat wordt 'gevierd'](#)

[De naam](#)

[De eerste sabbat in de Bijbel](#)

[De opdracht aan Israël om de sabbat te houden](#)

[Samenvatting](#)

[Rabbijn Onderwijzer vertaalt als volgt](#)

2 [De sabbat en de Bijbels-Joodse feesten](#)

3 [De sabbat bij Israël](#)

[De sabbat is een tweevoudig teken:](#)

[De straf voor het niet houden van de sabbat](#)

4 [Uitvoering van sabbatsgeboden](#)

[Sabbat en tempel](#)

[Welke werkzaamheden zijn verboden op de sabbat?](#)

[De sabbatsgeboden in de praktijk](#)

[De sabbat in het Joodse gezin](#)

5 [Christenen en de sabbat](#)

[De Bijbel vertelt wat niet-Joodse christenen wel en niet moeten doen!](#)

[Mogen niet-Joodse christenen vrijwillig leven alsof zij Joden zijn?](#)

[Conclusie](#)

6 [De sabbat door de eeuwen heen](#)

[De Here Jezus en de sabbat](#)

[De Heiland maakt duidelijk](#)

[De christen en de sabbat](#)

[Sabbat en zondag](#)

[De kerkvaders en de zondag](#)

[De eerste dag van de week](#)

[Duidelijke taal!](#)

[De boodschap van de brief aan de Galaten](#)

[Wat mag wel of niet op zondag?](#)

[De sabbat in de toekomst](#)

[Belofte voor de Israëlieten](#)

[Nu reeds een andere rust](#)

[Tekstverwijzingen](#)

[Boeken en brochures van ds. H.G. Koekkoek](#)

[Meer boeken](#)

Hoofdstuk 1

Moeten christenen de sabbat houden?

Eeuwenlang zagen veel kerken zichzelf als het ‘geestelijke Israël’. Zij bezagen de Joden als het ‘door God vervloekte volk’ en meenden dat de zegeningen die God indertijd aan Israël beloofd had, nu voor de kerk bestemd waren. De meeste mensen in deze kerken hadden geen enkel zicht op de Joden als nog steeds en letterlijk ‘het uitverkoren volk van God’. De kerk was ‘het nieuwe Israël’. Daarbij hoorde ook de sabbat, die nu op de zondag gevierd werd. In deze kerken werd vervolgens gesproken over de zondag als de christelijke sabbat. Sinds men in deze kerken meer zicht kreeg op Israël als nog steeds het volk van God, kregen sommigen ook meer gedachten over de sabbat die zij nu ook op zaterdag wilden vieren. Dat zij dit wilden doen op hun eigen manier, van middernacht tot middernacht en niet zoals de Bijbel leert: van zonsondergang tot zonsondergang, leek hun geen bezwaar te zijn. Ook het feit dat zij de sabbat invulden zoals zij zelf meenden en niet zoals de Bijbel had voorgeschreven, leek hun geen probleem op te leveren.

Er is dus inmiddels een groeiend aantal christenen dat zich ‘Joods-christelijk’ noemt, de sabbat wil houden en de Joodse feesten wil vieren. Zij geloven dat God van ons vraagt dat niet alleen de Joden zich houden aan de sabbat en de Bijbelse feesten, maar dat de christenen dit ook moeten doen. Vaak kijken deze mensen neer op de christenen die zich ‘nog niet’ houden aan de sabbat en de feesten.

Op een gegeven ogenblik krijgen wij waarschijnlijk allemaal te maken met mensen die hierover met ons in gesprek raken. Hebben zij gelijk of hebben zij ongelijk? Wat leert de Bijbel zelf? Wat zeggen de rabbijnen hierover? Leert het Joodse geloof dat christenen de feesten en de sabbat met de Joden moeten vieren? Roepen de Joden ons op om ons bij hen aan te sluiten?

Allemaal vragen waar we tegenwoordig mee te maken hebben.

Een kerkelijk antwoord

Op de vraag waarom christenen de zondag vieren en niet de sabbat, wordt vaak als kerkelijk antwoord verwezen naar keizer Constantijn, die tot op zijn sterfbed opperpriester van de zonnecultus (Sol Invictus) is geweest.

In 313 na Christus vaardigde keizer Constantijn het edict van Milaan uit dat Rome onder één godsdienst bracht. Hij gaf met deze verordening de christenen in feite vrijheid van godsdienst. Constantijn liet veel kerken bouwen, waarin heel wat van de gangbare heidense symbolen waren opgenomen. In 321 na Christus stelde hij voor het gehele rijk de zondag als rustdag in. Dit was zowel ten gunste van de christenen die de zondag als rustdag wilden houden, alsook voor de lokale bevolking die destijds nog de zon een belangrijke plaats in het religieuze leven gaf en waar zondag de rustdag was. Op die manier maakte hij zijn nieuw gevestigde godsdienst voor alle partijen aanvaardbaar.

Vierden de christenen daarvoor dan de sabbat? Ja en nee. Zij kwamen als Joodse 'christenen' ook op zaterdag naar de synagoge. Er was geen andere dag om rust te hebben en voor de dienst van God apart te stellen. De keizer gaf de christenen echter hun eigen dag om te rusten.

Op welke dag kwam de vroege kerk bijeen om God te aanbidden? De Bijbel noemt nergens sabbatsbijeenkomsten van gelovigen voor gemeenschap of aanbidding. Wel spreekt de Bijbel over bijeenkomsten van de eerste christenen op zondag. Dat is, wat wij zouden zeggen, op zaterdagavond als de sabbat voorbij was en de eerste dag van de week, de zondag, aangebroken was. Dan kwamen de gelovigen samen om hun maaltijd te gebruiken waarin zij hun geloofsverbondenheid mochten beleven. Op sabbat vierden de Joden hun verbondenheid aan de sabbatsmaaltijden, op zondag hadden de eerste christenen deze maaltijden.

Over deze maaltijden voor de gelovigen lezen wij in Handelingen 20 vers 7 NBV:

Op de eerste dag van de week kwamen we bijeen voor het breken van het brood [dat is: het houden van de maaltijd]. Paulus, die van plan was om de volgende dag verder te reizen, hield een toespraak voor de leerlingen die tot midden in de nacht duurde.¹

¹ En toen wij op de eerste dag der week samengekomen waren om brood te breken, hield Paulus een toespraak tot hen en, daar hij van plan was de volgende dag te vertrekken, zette hij zijn rede voort tot middernacht.

Over de samenkomsten op de eerste dag van de week lezen we in 1 Korintiërs 16:1 en 2:

Wat de collecte voor de heiligen betreft, moet u de richtlijn volgen die ik aan de gemeenten in Galatië gegeven heb: laat ieder van u elke eerste dag van de week naar vermogen iets opzij leggen. Dan hoeft er bij mijn komst geen geld meer te worden ingezameld.

2 Korintiërs 9:12 voegt hier het volgende aan toe:

Uw bijdrage aan de collecte heft immers niet alleen het gebrek van de heiligen in Jeruzalem op, maar leidt er bovendien toe dat ze God

uitbundig danken.

HSV: „Want het betonen van deze dienst vult niet alleen de tekorten van de heiligen aan, maar is ook een overvloedige bron van vele dankzeggingen aan God.” (HSV = Herziene Staten Vertaling)

Het woord ‘dienst’ of ‘dienstbetoon’ (in de NBV vertaald als ‘collecte’) is de vertaling van het Griekse woord diakonia, dat ons meeneemt naar de samenkomsten van de gelovigen. (NBV)

Sabbat: een parel, een koningin en een bruid

De Joden vergelijken de sabbat zowel met een parel als met een koningin en een bruid.

Zij noemen de sabbat een parel die in de schatkamer van de Here God bewaard werd en die Hij aan Zijn kinderen, de Israëlieten, gegeven heeft.

Daarnaast noemen zij de sabbat ‘de koningin van de week’. Elke vrijdagavond als de zon zal ondergaan wordt de sabbat begroet als een koningin. De Joden zingen dan: „Kom, o koningin! Kom, o bruid!” (Talmoed, Sabbat 119)

Een van de rabbijnen (R. Simon b. Yohai) vergeleek de relatie tussen Israël en de sabbat met die van een man en zijn vrouw. Toen Israël in de Sinai stond en God vroeg of het volk Zijn wet wilde aanvaarden vroeg God dus ook of zij de sabbat wilden houden. God vroeg als het ware of zij een partner van de sabbat wilden zijn. In Exodus 20:8 lezen wij dat God zei dat de Israëlieten de sabbat moesten gedenken en heilig moesten houden. Dit ‘heilig’ is in het Hebreeuws: „le’Kadesh” wat ook vertaald kan worden als ‘verloven’, ‘in ondertrouw gaan’.

Ter begroeting en ter ere van de sabbat worden bij het aanbreken van de sabbat twee kaarsen aangestoken.

Om te voorkomen dat men te laat met de sabbat begint en er te vroeg mee eindigt, duurt de sabbat in de praktijk geen 24 uur, maar wat langer. Hij gaat wat vroeger in en eindigt wat later. Let op: de sabbat begint en eindigt niet om middernacht, maar net als bij de schepping: bij zonsondergang. De sabbat duurt dus – zoals wij zeggen: van vrijdagavond zonsondergang tot zaterdagavond zonsondergang.

Het belang van de sabbat

„De HERE zei tot Mozes: Gij dan, spreek tot **de Israëlieten**: maar mijn sabbatten moet gij onderhouden, want **dat is een teken tussen Mij en u, van geslacht tot geslacht**, zodat gij weet, dat Ik de HERE ben, die u heilig.” (Exodus 31:12,13 NBG = Neder. Bijbel Genootschap, vertaling 1951)

In de opdracht om de sabbatten te vieren in Exodus 31:13 staat een klein Hebreeuws woord, dat soms over het hoofd gezien wordt. Het is het woordje ‘ak’.

- SV: „Gij zult **evenwel** mijn sabbatten onderhouden.”
- HSV: „U moet **zeker** Mijn sabbatten in acht nemen.”
- Schlachter: „Beobachtet **nur ja** meine Sabbate!”
- Naardense Bijbel: „**echt**, mijn sabbatten zult ge bewaken.”
- Rabbi Yitzchak Magriso (in Me’am Lo’ez): „Jullie moeten **alleen** mijn sabbatten houden.”

‘ak’ kan op verschillende manieren vertaald worden:

1. inderdaad, voorwaar (nadruk)
2. nochtans, alleen, maar, toch (beperkend)

De sabbat wordt ‘gevierd’

De sabbat is een bijzondere feestdag voor het Joodse volk. Hij wordt dus door het Joodse volk als een koningin (koningin sabbat) en als een bruid begroet. Het is een dag waarop drie feestelijke maaltijden gegeten worden: een op vrijdagavond, een op zaterdagmorgen en een in de late namiddag van de zaterdag.

Van tevoren steekt moeder de speciale ‘sabbatskaarsen’ aan. Moeder zorgt er immers voor dat de Joodse sfeer in huis is, dat de Joodse warmte en het Joodse licht er zullen schijnen. Hierbij dankt zij God met de volgende woorden: „Ik dank U, God, Koning van de wereld, dat U ons door Uw geboden geheiligd hebt en dat wij dit gebod mogen volbrengen: het opsteken van het sabbatslicht.”

Aan het begin van de sabbat wordt in huiselijke kring de speciale wijding voor de sabbat (kidoesj) uitgesproken. Dit gebeurt met een beker wijn waarover de volgende dankzegging wordt uitgesproken: „Wij danken U God, onze God, Koning van de wereld, die de Schepper bent van de vrucht van de wijnstok.” Alle aanwezigen krijgen een beetje wijn en heiligen daarmee de sabbat. Hierna wast ieder de handen. Ook nu komt er een dankzegging: „Wij danken U God, onze God, Koning van de wereld, die ons door Uw geboden geheiligd hebt en ons geboden hebt onze handen te wassen.” Dit betekent niet dat de Joden bij andere maaltijden met vuile handen aan tafel komen. Ze hebben ook nu eerst hun handen met zeep gewassen. Deze rituele wassing bedoelt te zeggen, dat de sabbatmaaltijd een bijzondere wijding krijgt.

De sabbat is zowel een heilige dag als een feestelijke dag. Om die reden is het verplicht uit eerbied voor de sabbat je beste kleding te dragen. Op sabbat moet je zelfs anders lopen dan je op de andere dagen van de week gewend bent. Op sabbat moet je anders praten, dan je op de andere dagen van de week gewend bent.

Ook het brood dat deze dag gegeten wordt is anders. Er liggen twee gevlochten broden op tafel. De naam van dit brood is challe. Het is een herinnering aan het stukje deeg of brood dat de priester in de tempel kreeg. Dit stukje brood heette challo. Vandaar de naam challe. Joden maken nog weleens een grapje over dit brood en noemen het niet de challe-maaltijd, maar de galamaaltijd.

De challe is een herinnering aan het manna, dat op de dauw lag en tevens door de dauw was afgedekt. Daarom liggen de challes nu op een kleedje en worden zij ook door een kleedje afgedekt.

De sabbat is een dag van vreugde in het gezin en in de synagoge. In de synagoge wordt gezongen over de sabbat, die als een bruid begroet en verwelkomd wordt. Bij het zingen van dit lied staan de aanwezigen op en als zij zingen, dat zij de sabbat uitnodigen om binnen te komen, dan buigen zij ook in de richting van de ingang, alsof de sabbat als een bruid ook werkelijk binnen komt.

In de synagoge wordt de sabbat uitgenodigd om zijn intrede te doen. De hele gemeente staat op, buigt voorover zoals men een gast begroet. Nu zingt men: „Treed binnen in vrede, gij bruid, in vreugde en onder gejuich. Kom binnen in de kring van het Joodse volk. Kom binnen, bruid, kom binnen, bruid.”

In de synagoge is men niet bijeengekomen om er een preek te horen. De preek is iets typisch kerkelijks. In de synagoge komt men bijeen om te studeren en om te leren. Er wordt onderricht gegeven. Dit deed de Here Jezus ook in de synagoge:

“Hij kwam ook in Nazaret, waar hij was opgegroeid, en volgens zijn gewoonte ging hij op sabbat naar de synagoge.” (Lucas 4:16)

“Hij gaf op sabbat onderricht in een synagoge.” (Lucas 13:10).

Zie ook: *“Ze gingen op weg naar Kafarnaüm, en op de eerstvolgende sabbat ging Jezus naar de synagoge en onderwees er de mensen.”*
(Marcus 1:21) en:

“Toen de sabbat was aangebroken, gaf hij onderricht in de synagoge, en vele toehoorders waren stomverbaasd en zeiden: ‘Waar haalt hij dat allemaal vandaan? Wat is dat voor wijsheid die hem gegeven is? En dan die wonderen die zijn handen tot stand brengen!’” (Marcus 6:2)

Duidelijk blijkt dat het Jezus' gewoonte was om op sabbat naar de synagoge te gaan.

De sabbat is een dag van geestelijke verfrissing. De sabbat is de dag, waarop de Jood zijn Schepper kan navolgen, Die op de zevende dag van de scheppingsweek rustte.

Gedurende zes dagen mag de Jood in opdracht van God heersen over de ganse schepping. Dit 'heersen' betekent creatief bezig zijn, werken. Op de zevende dag mag hij dit niet. Op die dag geeft hij zijn opdracht als het ware aan God terug en belijdt hij, dat zijn heerschappij slechts een geleende was.

De sabbat is de zevende dag van de week. Het getal zeven is in de Bijbel een heilig getal. God schiep alles in zes dagen en rustte op de zevende dag. Deze zevende dag van de week is de Here toegewijd. Ook de zevende maand van het Joodse jaar was een bijzondere maand. Op de eerste dag van die zevende maand viel de Nieuwjaarsdag. Op de tiende dag van die maand is de Grote Verzoendag. Vervolgens wordt het Loofhuttenfeest in diezelfde maand gevierd, evenals het slotfeest.

Zo is ook telkens het zevende jaar een heilig jaar; het is het sabbatsjaar (Leviticus 25:3,4). En als er 7x7 jaar voorbij zijn, komt

het speciale jubeljaar (Leviticus 25:8).

De naam

Het woord sabbat is verwant aan het Hebreeuwse werkwoord shavat, dat ophouden, stoppen, rusten betekent. De sabbat is de zevende dag van de week, een dag van rust waarop absoluut geen werk verricht mag worden. De Jood is gestopt met zijn werk en houdt op een bijzondere manier rust. Hij zet zijn zorgen van zich af, houdt zich niet bezig met wereldse zaken, maar wijdt zich aan geestelijke en godsdienstige zaken. Het lichaam rust en de geest wordt verrijkt.

De eerste sabbat in de Bijbel

De eerste keer dat wij de sabbat tegenkomen, ook al wordt het woord 'sabbat' niet gebruikt, is in de geschiedenis van de schepping (Genesis 1 en 2). God werkte zes dagen en de zevende dag, was een bijzondere dag voor Hem:

1. Op de zevende dag was God opgehouden met werken en rustte Hij van het werk dat Hij in de zes dagen verricht had,
2. Hij zegende deze dag,
3. Hij verklaarde deze dag heilig (zie Genesis 2:1-3).

Hier mogen wij niets toevoegen aan de Bijbel. Hier hebben wij alleen de mededeling dat God 'rustte'. Er staat geen opdracht bij, dat de mens voortaan ook op de laatste dag van de week moet rusten. Die opdracht wordt hier niet gegeven! Het feit dat de Israëlieten in de woestijn de sabbat niet kenden, maakt duidelijk dat de mensen in de oudheid ook de sabbat niet gekend hebben. De sabbat is pas in de Sinaï ingesteld en toen ook nog alleen voor

het volk Israël. Hoe vreemd het u misschien ook in de oren klinkt, Adam, Henoch, Noach, Abraham en al die anderen, kenden de sabbat niet!

De opdracht aan Israël om de sabbat te houden

De Bijbel laat zien dat de eerste opdracht aan mensen om de sabbat te houden was gegeven aan het volk Israël, terwijl tevens blijkt dat deze mensen niet wisten wat het betekende om de sabbat te vieren.

*“De HEER zei tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: “Neem wel steeds mijn sabbat in acht, want elke generatie opnieuw is die dag voor mij en voor jullie een teken dat eraan herinnert dat ik, de HEER, jullie geheiligd heb. Neem de sabbat in acht, want **het is voor jullie een heilige dag. Wie hem schendt, moet ter dood gebracht worden; ieder die dan werkt, moet uit de gemeenschap gestoten worden. Zes dagen mag je werken, maar de zevende dag is het sabbat, een dag van volstrekte rust, die aan de HEER gewijd is. Wie op sabbat werkt, moet ter dood gebracht worden.” Generatie na generatie moeten de Israëlieten de sabbat in acht nemen en vieren. Voor mij en hen is die dag een teken van een eeuwigdurend verbond, want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zevende dag heeft hij gerust om op adem te komen.”** (Exodus 31:12-16)*

HSV:

*“Verder zei de HEERE tegen Mozes: U dan, spreek tot **de Israëlieten** en zeg: U moet zeker Mijn sabbatten in acht nemen, want dat is **een teken tussen Mij en u**, al uw generaties door, zodat men weet dat Ik de HEERE ben, Die u heiligt. **Ja, u moet de sabbat in acht nemen, want die is voor u heilig. Wie hem ontheiligt, moet zeker gedood***

worden, ja, ieder die op die dag werk verricht, die persoon moet uitgeroeid worden uit het midden van zijn volksgenoten. Zes dagen zal er werk verricht worden, maar op de zevende dag is het sabbat, een dag van volledige rust, heilig voor de HEERE. Ieder die op de sabbatdag werk verricht, moet zeker gedood worden. Laat de Israëlieten dan de sabbat in acht nemen, door de sabbat te houden, al hun generaties door, als een eeuwig verbond. Hij zal tussen Mij en de Israëlieten voor eeuwig een teken zijn, want de HEERE heeft in zes dagen de hemel en de aarde gemaakt, en op de zevende dag heeft Hij gerust en Zich verkwikt.”

Samenvatting

1. De Israëlieten moeten de sabbat in acht nemen.
2. De sabbat is een teken tussen God en de Israëlieten.
3. De sabbat is heilig voor de Israëlieten.
4. Wie van de Israëlieten de sabbat niet heiligt, moet uit het midden van het volk worden uitgeroeid.
5. De sabbat is een eeuwig verbond en een eeuwig teken tussen God en Israël. De sabbat kan nooit van Israël worden afgenomen. De sabbat kan dus ook niet van de Joden worden afgenomen en aan de kerk of aan de christenen worden gegeven!

De woorden ‘voor eeuwig’ (bij: ‘voor eeuwig een teken’ – vers 17) zijn in het Hebreeuws: ‘le-olam’. Dit kan ook vertaald worden als: ‘voor de wereld’. Het wil dan zeggen dat de sabbat een teken van God en Israël voor de wereld is. Als de Joden de sabbat houden en zich aan de sabbatswetten houden is dit een teken voor de wereld.

De sabbat, Israël en de Schepper horen bij elkaar.

1. God en Israël getuigen dat de sabbat een heilige rustdag is.

2. Israël en de sabbat getuigen dat God de Schepper is.
3. God en de sabbat getuigen dat Israël Gods volk is.

Rabbijn Onderwijzer vertaalt als volgt:

“En de Eeuwige zeide tot Mozes, als volgt: Gij nu, spreek tot de kinderen Israëls, als volgt: doch Mijne Shabbathen zult gij in acht nemen, want een teken is hij tussen Mij en u bij uwe nageslachten, om te weten, dat Ik de Eeuwige ben, die u heilig. En gij zult den Shabbath in acht nemen, want heilig is hij u; wie hem ontwijden, zullen gedood worden, want ieder, die daarop arbeid verricht, die persoon zal uitgerooid worden uit het midden van zijn volk. Zes dagen zal arbeid verricht worden, en op den zevenden dag is de hoogste Shabbath, heilig ter ere des Eeuwigen; al wie arbeid verricht op den Shabbathdag, zal gedood worden. En de kinderen Israëls zullen den Shabbath in acht nemen door den Shabbath te vieren bij hunne nageslachten als een verbond voor eeuwig. Tussen Mij en de kinderen Israëls is het een teken voor eeuwig, dat de Eeuwige in zes dagen gemaakt heeft den hemel en de aarde en op den zevenden dag rustte en Zich verkwikte.”

Hoofdstuk 2

De sabbat en de Bijbels-Joodse feesten

In het boek Leviticus worden de sabbat en de andere Bijbels-Joodse feesten bij elkaar genoemd als heilige dagen die God alleen aan het volk Israël gegeven heeft. Eerst komt de opdracht om de wekelijkse sabbat (op de zevende dag van de week) te houden:

„De HEER zei tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: „Dit zijn de hoogtijdagen van de HEER, die je als heilige dagen samen moet vieren. Dit zijn mijn hoogtijdagen: Zes dagen kun je werken, maar de zevende dag is het sabbat, een dag van volstrekte rust, die je als heilige dag samen moet vieren. Je mag die dag geen enkele bezigheid verrichten. Waar je ook woont, het moet een rustdag zijn die aan de HEER gewijd is.” (Leviticus 23:1-4)

De wekelijkse sabbat is zo belangrijk en zo heilig, dat hij in het Hebreeuws ‘sjabbat sjabbatoon’ genoemd wordt, dat is: ‘de sabbat van de sabbatten’ (Exodus 31:15). Onder de andere sabbatten moeten wij de minder heilige sabbatten verstaan die bij bepaalde gelegenheden en feesten gehouden worden en niet op de zevende dag van de week vallen.

Daarna worden de verschillende feesten genoemd, die allemaal duidelijk alleen aan het volk Israël gegeven zijn. Wie deze feesten bestudeert kan ook geen andere conclusie trekken, dan dat ze alleen voor Israël bestemd zijn. Deze feesten (Pasen – Leviticus 12:43-50 en 23:5-8 en Loofhutten – Leviticus 23:34-43) zijn voor het volk dat uit Egypte bevrijd is door God. Dat is duidelijk alleen

het volk Israël. Ze zijn bedoeld om in het beloofde land gevierd te worden als oogstfeesten. Zie geheel Leviticus 23.

Na de instructies voor Pasen en de week erna (Leviticus 23:5-8) komt de instructie voor de tijd daarna tot aan het Pinksterfeest. Steeds worden de opdrachten voor dit feest aan 'de Israëlieten' en aan 'jullie' gegeven. Deze 'jullie' zijn niet de christenen, maar de Israëlieten.

Waarom wil een aantal christenen wel de wekelijkse sabbat en het Pesachfeest vieren, eventueel ook nog het Loofhuttenfeest, maar waarom willen zij niet de Grote Verzoendag houden met 24 uur vasten; 24 uur geen slok drinken en geen kruimel eten?

Nu ineens zijn deze christenen zich bewust dat God al deze wetten alleen aan Israël heeft opgedragen en dat ze niet voor de christenen zijn. Zo is het ook met de sabbat.

Wie de sabbat wil houden, moet dit doen zoals de Bijbel dit voorschrijft en niet op een manier die hij zelf bedenkt. Wie de sabbat wil houden, moet ook de andere Bijbels-Joodse feesten houden en moet dit doen zoals God het in de Bijbel opgedragen heeft. Wie het zó niet wil doen, houdt de sabbat en de feesten niet. Je houdt ze of je houdt ze niet. Een middenweg is er niet, ook al zouden velen graag op een liberale wijze aan deze opdrachten gehoor willen geven.

Waarom wil een aantal christenen alleen de wekelijkse sabbat houden, maar niet de sabbatten die God ingesteld heeft bij bepaalde feesten, die niet op de zevende dag van de week vallen? Zie de volgende opdrachten uit Leviticus 23

Hier volgt de opdracht om een rustdag te houden die niet op de zevende dag van de week viel: "De HEER zei tegen Mozes:

‘Zeg tegen de Israëlieten: “De eerste dag van de zevende maand moeten de hoorns schallen. Het zal voor jullie een rustdag zijn, die je als heilige dag samen moet vieren. Je mag die dag niet werken en moet de HEER een offergave aanbieden.”’ (Leviticus 23:23-25)

Tien dagen later is er weer een rustdag, nu zelfs met een zeer ernstige waarschuwing voor wie hem niet houdt. Toch houden deze christenen ook deze rustdag niet:

De HEER zei tegen Mozes: ‘Neem dit in acht: De tiende dag van de zevende maand is het Grote Verzoendag, een dag die jullie als heilige dag samen moeten vieren. Jullie moeten die dag in onthouding doorbrengen en de HEER een offergave aanbieden. Je mag dan geen enkele bezigheid verrichten, want het is Grote Verzoendag, waarop voor jullie ten overstaan van de HEER, jullie God, de verzoeningsrite zal worden voltrokken. Wie deze dag niet in onthouding doorbrengt, zal uit de gemeenschap gestoten worden. Wie die dag enige bezigheid verricht, zal ik zelf uit de gemeenschap wegvagen. Je mag die dag geen enkele bezigheid verrichten; deze bepaling geldt voor jullie, voor altijd, generatie na generatie, waar je ook woont. Het zal voor jullie een dag van volstreekte rust zijn, die je in onthouding moet doorbrengen. Deze dag moet in volstreekte rust worden doorgebracht, vanaf de avond van de negende dag van die maand tot aan de avond daarop.’ (Leviticus 23:26-32)

Weer enkele dagen later is er opnieuw een rustdag, die deze christenen ook weer niet houden:

“De HEER zei tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: “Op de vijftiende dag van de zevende maand begint ter ere van de HEER het Loofhuttenfeest, dat zeven dagen duurt. De eerste dag moet je als heilige dag samen vieren; je mag dan niet werken.”’ (Leviticus 23:33-35)

De volgende teksten geven een samenvatting:

“Dit zijn de hoogtijdagen van de HEER, die je als heilige dag samen moet vieren en waarop jullie de HEER een offergave moeten aanbieden, brandoffers, graanoffers, vredeoffers en wijnooffers, al naar gelang voor een bepaalde dag is voorgeschreven. Deze offers vallen buiten wat jullie de HEER elke sabbat geven en buiten je wijgeschenken, gelofteoffers en vrijwillige gaven.” (Leviticus 23:37,38)

Hoofdstuk 3

De sabbat bij Israël

Het valt dus op, zoals wij zagen, dat bij de schepping God niet de opdracht heeft gegeven aan de mens om op de zevende dag van de week hetzelfde te doen als wat God deed. Dit gebeurde pas later bij het volk Israël, terwijl God toen ook uitlegde wat de betekenis van de sabbat was. Dit geschiedde toen Israël het manna van God ontving. Op sabbat lag er namelijk geen manna in de woestijn (Exodus 16:25,26).

*„Elke morgen verzamelde ieder zo veel als hij nodig had; zodra de zon begon te branden, smolt het weg. Maar op de zesde dag verzamelden ze een dubbele hoeveelheid: twee omer per persoon. De leiders van het volk kwamen dit bij Mozes melden. Mozes zei tegen hen: **‘De HEER heeft dit zo bepaald. Morgen is het een dag van rust, een heilige sabbat ter ere van de HEER. Bak of kook daarom wat u wilt klaarmaken, en bewaar wat er overblijft tot morgen.’** De HEER heeft jullie de sabbat gegeven en daarom geeft hij jullie op de zesde dag voedsel voor twee dagen. **Laat ieder dus op de zevende dag blijven waar hij is, niemand mag dan het kamp verlaten.**”*
(Exodus 16:21-23,29).

HSV:

*„Zo verzamelden zij het elke morgen, ieder naar wat hij eten kon, want zodra de zon heet werd, smolt het weg. Op de zesde dag gebeurde het dat zij een dubbele hoeveelheid brood verzamelden, twee gomers voor één persoon. Al de leiders van de gemeenschap kwamen dat aan Mozes vertellen. **Hij zei toen tegen hen: Dat is het***

wat de HEERE gesproken heeft. Morgen is het de rustdag, de heilige sabbat voor de HEERE! Wat u bakken wilt, bak het, en kook wat u koken wilt, en laat alles wat er overblijft voor uzelf liggen om het tot de volgende morgen te bewaren. Zie, omdat de HEERE u de sabbat gegeven heeft, daarom geeft Hij u op de zesde dag brood voor twee dagen. Ieder moet op zijn plaats blijven! Niemand mag er op de zevende dag vanuit zijn verblijfplaats op uit gaan!”

NBG:

*„Elke morgen verzamelde ieder zo veel als hij nodig had; zodra de zon begon te branden, smolt het weg. Maar op de zesde dag verzamelden ze een dubbele hoeveelheid: twee omer per persoon. De leiders van het volk kwamen dit bij Mozes melden. Mozes zei tegen hen: **‘De HEER heeft dit zo bepaald. Morgen is het een dag van rust, een heilige sabbat ter ere van de HEER. Bak of kook daarom wat u wilt klaarmaken, en bewaar wat er overblijft tot morgen.’** Bedenkt, dat de HEERE u de sabbat gegeven heeft; daarom geeft Hij u op de zesde dag brood voor twee dagen. **Ieder moet op zijn plaats blijven; niemand mag zijn plaats op de zevende dag verlaten.”***

In dit gedeelte worden een paar feiten over de sabbat op een rijtje gezet:

1. De sabbat is een rustdag (Exodus 16:23), de Israëlieten ‘rustten’ op deze dag (Exodus 16:30). De 10 geboden voegen hieraan toe, dat op deze dag geen werk gedaan mag worden, ook niet door iemands zoon of dochter, iemands knecht of dienstmaagd, zelfs niet door een vreemdeling. Ook het vee mag op deze dag geen werk verrichten (Exodus 20:10). Het is een dag waarop juist ook de dieren uitrusten en de slaven en knechten op adem komen, zoals Exodus 23:12 zegt: *„Zes dagen lang mag je werken, maar op de zevende dag moet je*

rust houden; dan kunnen ook je rund en je ezel uitrusten en kunnen je slaven en de vreemdelingen die voor je werken op adem komen.”

Zelfs in de drukke tijd op het land, moet de sabbat in ere gehouden worden, zo zegt Exodus 34:21 *„Zes dagen lang mag je werken, maar op de zevende dag moet je rust houden, ook in de ploegtijd en in de oogsttijd.”*

Christenen uit de voorbije tijd die meenden dat de zondag de nieuwtestamentische sabbat was en in de kerk de 10 geboden hoorden voorlezen waarin stond dat op de sabbat ook het vee niet mag werken, kwamen zonder gewetensbezwaar op zondag met paard en wagen naar de kerk. Als de zondag echt de sabbat geworden zou zijn, overtraden deze mensen ernstig de sabbatswetten...!

2. De sabbat is een heilige dag (Exodus 16:23). De 10 geboden voegen hieraan toe, dat de Here God de sabbat heiligde (Exodus 20:11) en dat de Israëlieten zelf deze dag ook moeten heiligen (Exodus 20:9). Dat betekende in de tijd van de woestijnreis, dat zij op deze dag geen manna mochten verzamelen. ‘Heiligen’ betekent ‘apart zetten’. De sabbat staat apart van de andere dagen van de week.
3. Deze dag is een sabbat voor de Here, beter vertaald: Het is een sabbat van de Here (Exodus 16:23,26), zo staat het ook in de tien geboden (Exodus 20:10 zie ook Deuteronomium 5:13). God zegt: Het zijn MIJN sabbatten. Zie Exodus 31:13; Leviticus 19:3,30; 26:2; Ezechiël 20:12.
4. De Here heeft de sabbat aan Israël (aan ‘u’ of aan ‘jullie’) gegeven (Exodus 16:29). In Ezechiël 20:12 lezen wij, dat God over Israël zei: *„Verder gaf Ik hun de sabbat als het teken*

waaraan te zien is dat Ik, de HEER, van hen mijn heilig volk heb gemaakt.” Dit wil zeggen dat de sabbat een teken is van Israëls toewijding aan God. Bij de geestelijke erfenis die God wilde uitdelen, behoorde ook de sabbat. Deze heeft Hij als erfenis speciaal aan Israël gegeven. De andere volkeren hebben er dus geen recht op en zijn ook niet verplicht deze dag te onderhouden.

Israël heeft dus twee bijzondere inzetten: de sabbat en de besnijdenis. Zoals niet-Joden niet in het verbond van God met Israël zijn opgenomen en zich dus niet laten besnijden, zo houden zij ook de sabbat niet. Besnijdenis en sabbat zijn door God uitsluitend aan het volk Israël gegeven. Denk hierbij niet, zoals in een aantal kerken geleerd wordt, dat de doop in de plaats van de besnijdenis gekomen is. Dat is wel een leerstuk in een aantal kerken, maar het is niet Bijbels!

Het doel van de sabbat als heilige dag is ook dat andere mensen zullen zien dat Joden op de zevende dag van de week niet werken, terwijl alle anderen op die dag wel werken. Hierdoor worden deze mensen geprikkeld om aan Joden te vragen waarom zij deze dag niet werken. Dit geeft de Joden de gelegenheid om te getuigen van God, die hun deze opdracht gegeven heeft.

5. De Israëlieten moeten op deze dag op hun plaats blijven, zij mogen ‘hun verblijfplaats’ (het tentenkamp) niet verlaten (Exodus 16:29). Dit gebod is later bij Israël uitgewerkt en heeft geleid tot de instelling van de afstand, die je op sabbat mag afleggen. Zie Handelingen 1:12. *„Daarop keerden de apostelen van de Olijfberg terug naar Jeruzalem. Deze berg ligt vlak bij de stad, op een sabbatsreis afstand.”*

Op grond van Exodus 16:29 hebben latere Joodse geleerden

bepaald, dat men op de sabbat zich niet verder dan 2000 el (ongeveer 1 kilometer) van zijn woning mag begeven. Vandaar de uitdrukking ‘sabbatsreis’ of ‘sabbatsweg’ in Handelingen 1:12.

De 10 geboden voegen hier nog aan toe:

6. Er is een reden, waarom de Israëlieten op de zevende dag niet mogen werken: Op die dag rustte de Here namelijk ook van Zijn werk. Hierin gaf Hij hun een voorbeeld, dat zij moeten navolgen. Volgeling zijn van de Here God houdt voor Israël o.a. in, dat zij de sabbat heiligen als dag waarop er rust is en er dus niet gewerkt mag worden (Exodus 20:11).
7. De Here ‘zegende’ de sabbat (Exodus 20:11).
8. Deuteronomium 5:14,15 voegt hier nog aan toe, dat de sabbat ook speciaal verbonden is aan Israëls verblijf in Egypte: *„De zevende dag is een rustdag, die gewijd is aan de HEER, uw God; dan mag u niet werken. Dat geldt voor u, voor uw zonen en dochters, voor uw slaven en slavinnen, voor uw runderen, uw ezels en al uw andere dieren, en ook voor vreemdelingen die bij u in de stad wonen; want uw slaaf en slavin moeten evengoed rusten als u. **Bedenk dat u zelf slaaf was in Egypte totdat de HEER, uw God, u met sterke hand en opgeheven arm bevrijdde. Daarom heeft hij u opgedragen de sabbat te houden.**”*

Het volk werd verlost uit de lichamelijke slavernij en gebracht in de rust.

De sabbat is een tweevoudig teken:

1. Het is een teken van het feit, dat God in zes dagen de schepping tot stand gebracht heeft.
2. Het is een teken van het feit, dat God Israël als Zijn volk aangenomen heeft, dat is geheiligd heeft. God heeft het volk dus apart gezet van de andere volken.

Enkele keren wordt het houden van de sabbat gekoppeld aan andere geboden:

1. Israël moet de sabbat houden en iedereen moet ontzag hebben voor zijn vader en moeder (Leviticus 19:3).
2. Israël moet Gods sabbatten houden en eerbied hebben voor Gods heiligdom (Leviticus 19:30).
3. Israël moet Gods sabbatten houden en Gods heiligdom ontzien, d.w.z. geen afgoderij in het heiligdom brengen (Leviticus 26:2).

De straf voor het niet houden van de sabbat

De straf voor wie zich niet houdt aan de sabbatswetten wordt gegeven met de woorden: „*Wie hem [de sabbat] schendt, moet ter dood gebracht worden; ieder die dan werkt, moet uit de gemeenschap gestoten worden.*” (Exodus 31:14) Het blijkt de doodstraf door middel van steniging te zijn. Wie de sabbat ontheiligt, wordt beschouwd als een afgodendienaar.

Deze straf mocht alleen voltrokken worden als er minstens twee getuigen waren die allebei op dezelfde manier de overtreding gezien hadden, de persoon in kwestie gewaarschuwd hadden dat hij de sabbatswetten ging overtreden, waarna hij die waarschuwing in de wind geslagen had. Nu werd deze persoon door de beide getuigen aangeklaagd bij de rechtbank, waarna het vonnis luidde: de doodstraf en verwijdering uit de gemeenschap. In feite waren

dit twee straffen:

1. De letterlijke doodstraf door midden van steniging.
2. De geestelijke doodstraf waarbij de zondaar uit de geestelijke verbondenheid van het Joodse volk gestoten werd en hij dus geen deel zou uitmaken van Israëls toekomstige heerlijkheid. Hij werd dus uit het boek des levens geschrapt. Zijn verbondenheid met God werd door de aardse rechters ontbonden, waarbij dit (volgens de woorden van de Here Jezus) rechtsgeldig zou zijn in de hemel. Zie Mattheüs 16:19 en 18:18.

Er is dus een straf voor zijn lichaam en een straf voor zijn ziel. Dit toont hoe belangrijk God het houden van de sabbatswetten door het volk Israël vond. De sabbatsgeboden moesten volkomen worden nageleefd!

Hoofdstuk 4

Uitvoering van sabbatsgeboden

Sabbat en tempel

De vraag kan gesteld worden: „Wat is belangrijker: het houden van de sabbat of de voortgang van de tempeldienst?” Anders gezegd: „Mogen de priesters en de levieten op sabbat hun werk in de tempel verrichten, of gelden de sabbatswetten ook voor de tempeldienaren?”

Het blijkt, dat op sabbat de tempeldienst niet verminderd, maar juist vermeerderd werd, zij het niet met offers, die door de gewone Israëlieten gebracht werden. Op sabbat werden er echter meer vaste offers gebracht. Naast de gewone dagelijkse morgen- en avondoffers, zoals die elke dag gebracht werden, werden er op sabbat extra offers gebracht. Numeri 28:1-8 vertelt van de offers die op alle dagen van de week (dus ook op sabbat) gebracht moesten worden². Numeri 28:9,10 voegt daaraan toe, dat er op sabbat extra geofferd moest worden, namelijk twee gave eenjarige schapen³.

² Zeg tegen hen: “Elke dag moet u de HEER een offergave aanbieden. Draag hem dagelijks twee eenjarige rammen zonder enig gebrek als brandoffer op, de ene ram 's morgens, de andere tegen het vallen van de avond, met een graanoffer van een tiende efa tarwebloem vermengd met een kwart hin zuivere olijfolie. Dit is een brandoffer dat u dagelijks moet brengen en dat op de Sinai is ingesteld; het is een geurige gave die de HEER behaagt. (Numeri 28:3-6)

³ Op sabbat biedt u twee eenjarige rammen zonder enig gebrek aan, met een

graanoffer van twee tiende efa tarwebloem vermengd met olijfolie, en het bijbehorende wijnoffer. Dit brandoffer moet elke sabbat gebracht worden, naast het dagelijkse brandoffer en het daarbij horende wijnoffer. (Numeri 28:9,10)

Begin en eind van de sabbat werd door middel van trompetsignalen uit de tempel aangekondigd.

Leviticus 24:8 en 1 Kronieken 9:32 maken duidelijk, dat de toonbroden op sabbat verwisseld werden. De oude toonbroden werden dan weggehaald en de nieuwe broden werden neergelegd⁴.

4 Elke sabbat opnieuw moet de priester twee rijen brood voor de HEER neerleggen, uit naam van alle Israëlieten. Weer andere Leviëten, uit de familie van Kehat, moesten voor het toonbrood zorgen en het elke sabbat vervangen.

2 Koningen 4:23 maakt duidelijk, dat op sabbat de mensen gewend waren om bij Elisa te komen. Klaarblijkelijk gaf hij dan onderricht over het Woord van God⁵.

5 'Waarom zou je naar de godsman gaan?' vroeg hij. 'Het is toch geen nieuwemaan vandaag, en ook geen sabbat?'

Jesaja 1:13 maakt duidelijk, dat de mensen gewend waren om onder andere op de sabbat naar de tempel te gaan voor een feestelijke bijeenkomst⁶.

6 Houd op met die zinloze offergaven. Ik heb een afschuw van jullie wierook; jullie feesten, nieuwemaan en sabbat, ik duld ze niet naast al dat wangedrag.

2 Koningen 11:5-9 vertelt, dat de koninklijke garde ook op sabbat dienst moest doen en dat op sabbat ook de wisseling van de wacht plaatsvond.

Jesaja 58:13 deelt mee, dat je op sabbat je zaken niet mag doen, omdat hij Gods heilige dag is. Je moet de sabbat juist als een

verlustiging zien⁷.

7 Wanneer je je voeten rust gunt op sabbat en geen handel drijft op mijn heilige dag, wanneer je de sabbat als een dag van vreugde ziet, de dag van de HEER als een heilige dag, wanneer je hem in ere houdt door niet je gang te gaan, geen handel te drijven of zaken te bespreken, dan vind je vreugde in de HEER.

Jeremia 17:19-27 maakt duidelijk, dat het op sabbat verboden is 'goederen' (een 'last') te dragen. Het heiligen van de sabbat en het houden van de sabbat houden in, dat je op zo'n dag geen lasten draagt. Het is begrijpelijk, dat de Israëlieten zich afvroegen wat je dan wel en niet mocht dragen. Wanneer is iets wat je draagt een last? Hier ging het om handelswaar en om koopwaar. Maar is het dragen van een lege tas ook verboden? En... mag je een zakdoek dragen? Het antwoord op die laatste vraag is: Je mag een zakdoek dragen als je hem in je zak hebt, maar je mag hem niet rond je nek dragen.

Zie ook Johannes 5:9,10 waar blijkt, dat de mensen zeggen, dat de genezene op sabbat zijn matras niet mag dragen.

De Joden stelden zelfs de volgende vraag: „Mag je een ei, dat op sabbat gelegd is, eten?” Stel eerst de vraag: „Welk werk verricht een kip?” Het antwoord is: „Eieren leggen.” Het antwoord op de eerste vraag luidde daarom: „Nee, je mag geen eieren eten die op sabbat gelegd zijn, want de kip had ervoor 'gewerkt'.” De 10 geboden eisen immers, dat ook de dieren op sabbat rusten!

Wie zich aan de sabbatswetten wil houden, kan dus niet zo maar zijn eieren in de supermarkt kopen. Dan loop je immers het risico dat je ook eieren koopt en eet die op sabbat gelegd zijn en overtreed je de sabbatswet! Dit is één voorbeeld van alle situaties waar je als Jood rekening mee moet houden. De christen die als Jood wil leven en zich dus ook aan de sabbatswet wil houden, moet hier ook rekening mee houden bij alles wat hij koopt.

Amos 8:5 maakt duidelijk dat kopen en verkopen verboden zijn⁸.

8 Jullie zeggen: 'Wanneer is de dag van de nieuwemaan voorbij, zodat we weer koren kunnen verkopen? Wanneer de sabbat, zodat we weer graan kunnen verhandelen?'

Welke werkzaamheden zijn verboden op de sabbat?

Er zijn 39 hoofdwerkzaamheden door de rabbijnen aangewezen als werk. Deze hoofdwerkzaamheden zijn weer onderverdeeld in onderwerkzaamheden. De hoofdwerkzaamheden noemen de Joden avot, dat is 'vaders van het werk'. De onderwerkzaamheden noemen zij 'toledot', dat is 'nageslacht'. Iedere hoofdwerkzaamheid bestaat weer uit 39 onderwerkzaamheden. In totaal zijn er $39 \times 39 = 1521$ regels voor de sabbat.

Enkele voorbeelden:

Zaaien is verboden, het is een hoofdwerkzaamheid. Als je echter niet mag zaaien, mag je ook je planten op sabbat geen water geven, dat is een onderwerkzaamheid.

Ploegen is verboden, het is een hoofdwerkzaamheid. Hieruit volgt, dat je ook geen onkruid mag wieden. Het is een onderwerkzaamheid van ploegen. Je mag dus ook niet een grassprietje uit de grond trekken. Een vrucht mag je niet plukken. Je mag echter weer wel een stoel naar de zolder brengen, ook al word je er moe van. Het gaat bij de sabbatsrust niet om de vraag of je ergens moe van wordt, maar of je iets nieuws produceert. Je mag dus niet iets nieuws maken, je mag niet een werkzaamheid uitvoeren waarbij je iets verandert en daarmee werk verricht, creatief bezig bent, alsof je ook een soort 'schepper' bent. Om te voorkomen dat je per ongeluk toch iets zou scheppen, werd

voorgeschreven, dat je voorwerpen waarmee je iets zou kunnen scheppen helemaal niet mag aanraken. Dan kun je ook niets verkeerd doen. Om te voorkomen dat je per ongeluk een krabbel op papier zou zetten, mag je een pen helemaal niet vasthouden. Om te voorkomen dat je per ongeluk een lucifer zou afstrijken, mag je de lucifer niet eens aanraken. Om te voorkomen dat je, je fiets zult verplaatsen, mag je hem niet eens aanraken. Je raakt de appel aan de boom ook niet aan. Zelfs als de appel op sabbat van de boom gevallen is, mag je de appel niet opeten.

Je mag op sabbat geen vuur maken, dus ook geen licht. Dat is een hoofdwerkzaamheid. Als dat niet mag, mag je op sabbat ook niet je lamp met olie bijvullen. Dat is een onderwerkzaamheid. Het licht van de koelkast mag dus ook niet aan en uitgaan. Je mag geen eten koken en niet telefoneren.

Op sabbat mag je het licht niet aansteken, ook geen sigaret of sigaar roken! Je mag dus ook niet met je auto, motor, scooter of bromfiets rijden, want in de motor wordt 'vuur' gemaakt. Je mag ook niet gebruikmaken van de lift, tenzij het een speciale sabbatslift is.

Een speciale sabbatslift is vóór het aanbreken van de sabbat in werking gesteld en blijft automatisch zijn werk doen tot na de sabbat. Dit betekent dat je hem niet kunt bedienen. Als de lift arriveert op de verdieping waar je, je bevindt, kun je instappen zodra de deuren automatisch zijn open gegaan. Na enige tijd sluiten de deuren en gaat de lift naar de volgende verdieping. Daar gaan de deuren weer open, enz. Als je bijvoorbeeld op de begane grond instapt en je moet naar de 16e verdieping, ben je geruime tijd onderweg, omdat de lift op elke verdieping stopt, deuren open gaan, wacht, deuren sluiten en hij gaat weer verder. Op sabbat heb je geduld nodig in zo'n lift. Het kan een kwartier duren voordat de sabbatslift jouw verdieping bereikt.

Op sabbat mag je niet schrijven (zelfs niet een paar letters), want dan ben je creatief bezig. Je mag ook geen geld uitbetalen

(Nehemia 10:31⁹; 13:15-22). Je mag geen paard rijden. Je mag een heiden niet voor je laten werken en je mag een heiden ook niet vertellen hoe hij moet werken, ook al zou dit werk op een doordeweekse dag verricht worden.

⁹ In de NBV is dit Nehemia 10:32.

Als er gevaar voor je gezondheid is, mag een Jood een niet-Jood voor zich laten werken. Zo mag hij in het koude klimaat een niet-Jood vragen de kachel voor hem te stoken op sabbat. Bij levensgevaar mag een Jood zelf ook werken, ja moet hij zelfs werken. Het redden van een leven gaat uit boven de sabbatsrust.

Wie kiespijn heeft, mag zijn mond niet spoelen met azijn en de azijn daarna uitspugen. De azijn werd in oude tijden als medicijn gebruikt en dit mocht niet op sabbat gebeuikt worden. Hij mocht zijn mond wel met azijn spoelen en de azijn daarna doorslikken, want dan gebruikte hij de azijn als voedsel.

Wie pijn in zijn lendenen had mocht deze niet met olie en azijn insmeren, want dan gebruikte hij een medicijn. Hij mocht ze echter wel met olie alleen insmeren, dat was geen medicijn, tenzij het rozenolie was.

In een ziekenhuis moeten de patiënten vóór het aanbreken van de sabbat van nieuw verband e.d. worden voorzien, tenzij het levensgevaarlijk is als het verband niet verwisseld wordt op sabbat. Ook is in een orthodox Joods ziekenhuis de elektrische bel, die het verplegend personeel moet waarschuwen, uitgeschakeld. Er moet nu met een ouderwetse bel gebeld worden.

Je mocht je beesten op sabbat wel bij het water brengen opdat zij

konden drinken (Lucas 13:15). Je mocht het water echter niet bij de beesten brengen, want dat was werken.

Als een dier in een put gevallen was, mocht je het op sabbat er niet uithalen, dat was werken. Je mocht het wel eten en drinken geven en materiaal opdat het uit zichzelf er uit zou komen. De mensen trokken zich van dit verbod niets aan. Als een dier in een put gevallen was op sabbat, haalden ze het er uit, ook al was het verboden (Mattheüs 12:11; Lucas 14:5).

Sommige Joden hielden zich wel aan dit gebod. Als een dier in een kuil of droge put gevallen was, lieten zij het liggen tot de volgende dag. Men vroeg zich zelfs af, of je het dier wel eten mocht geven!

De sabbatsgeboden in de praktijk

Op sabbat is de Jood geen arbeider (ook al is hij dat op de andere dagen van de week misschien wel). Op deze dag is hij een heer. Zelfs in de getto's in vroeger tijden voelde de Jood zich op sabbat een koning, een zingende koning!

De sabbat betekent voor de Jood dat hij niets nieuws kan scheppen (dat is werken immers ook, ook al maakt de mens gebruik van materiaal dat reeds bestaat). Hij realiseert zich dat hij een schepsel is en deze dag zich helemaal richt op zijn Schepper. Op deze dag wordt er geen eten gekookt, schrijft hij niets op, staat de computer uit, gebruikt hij geen telefoon, ook zijn mobieltje niet en komen zijn lichaam en ziel tot rust en richt zijn ziel zich op God. Op deze dag is hij even als Adam en Eva in het paradijs. Hij zingt mooie liederen, leest in de Bijbel, bidt tot God en ontmoet medegelovigen.

In huis mag hij een schaal met koekjes dragen, een pan eten

optillen, enz. Buitenshuis mag hij alleen maar lopen en niets optillen of dragen.

Als hij naar buiten gaat, draagt hij dus niets bij zich. Hij controleert of er niets meer in zijn jaszak zit (geen pen, geen sleutels, enz.), tenzij hij zich binnen een kunstmatige begrenzing bevindt die 'eroev' genoemd wordt. Deze eroev maakt een bepaald gebied in zijn omgeving alsof hij nog steeds binnenshuis is. Binnen dit gebied mag hij iets dragen als hij bijvoorbeeld naar de synagoge gaat. Hij mag nu zelfs een kind dragen.

Deze eroev maakt de omgeving tot een denkbeeldige woonkamer.

Het WC gebruik roept ook al problemen op voor Joden. Op sabbat mag je namelijk geen WC-papier afscheuren. Dat moet dus een dag eerder gebeuren en moet in de WC gereed liggen. Maar hoe moet het als je op sabbat bij een niet-Jood op visite bent en je moet ineens naar de WC? Dan moet je je gastheer of gastvrouw vragen of ze even wat velletjes papier voor je afscheuren...

Zelfs op de WC moeten Joden zich nog realiseren dat ze een bijzondere band met de Schepper hebben! Daarom worden na ieder WC-gebruik eerst de handen gewassen en daarna wordt weer een dankzegging uitgesproken over het handen wassen, net als bij de wijding van de sabbat.

Het is fijn dat er tegenwoordig voor de jonge moeders luiersluitingen met plakstrips zijn. Orthodoxe Joden mogen die echter niet gebruiken. Want bij het losmaken kan er een stukje van de luier scheuren en scheuren mag niet op sabbat. Er zijn nu koosjere luiers met klittenband, zodat ook dit probleem is opgelost.

Een baby mag ook niet in bad gedaan worden op sabbat, tenzij een

arts dit heeft voorgeschreven, dus bij ziekte en in geval van levensgevaar.

Dit zijn de sabbatsvoorschriften. Welke niet-Jood wil zich aan al die voorschriften houden? Welke niet-Jood wil als een Jood leven? Het lijkt mooi om als niet-Jood te zeggen dat je een Messiaanse Jood bent, maar deze mensen hebben geen voorstelling van waarover ze het hebben!

De sabbat in het Joodse gezin

Voor het aanbreken van de sabbat steekt de vrouw des huizes op zijn minst twee speciale sabbatskaarsen aan.

De ene kaars is een herinnering aan de woorden uit Exodus 20:8 „*Houd de sabbat in ere.*” Een andere vertaling zegt: „*Gedenkt de sabbatdag*”.

De andere kaars is een herinnering aan de woorden uit Deuteronomium 5:12 „*Neem de sabbat in acht.*” Een andere vertaling zegt: „*Onderhoud de sabbatdag*”.

Bij iedere maaltijd liggen er twee gevlochten broden op tafel. Er liggen er twee als herinnering, dat Israël in de woestijn op de zesde dag van de week steeds een dubbele portie van het manna moest nemen. Zij liggen op een kleed en zijn afgedekt met een kleed, als teken dat het manna op de dauw rustte en door de dauw afgedekt was.

Vóór de maaltijd zegenen de ouders de kinderen. Tegen jongens zeggen zij: „God late u worden als Efraïm en Manasse” (Genesis 48:20). Tegen meisjes zeggen zij: „God late u worden als de aartsmoeders Sara, Rebecca, Rachel en Lea.” Vaak zeggen de

ouders daarna nog de speciale priesterzegen: „God zegene u en behoede u. God late Zijn aangezicht naar u stralen en geven u Zijn genade. God wende Zijn aangezicht u toe en verlene u vrede.”

Aan het eind van de sabbat zegenen de ouders hun kinderen opnieuw met dezelfde priesterzegen.

Hoofdstuk 5

Christenen en de sabbat

De Bijbel vertelt wat niet-Joodse christenen wel en niet moeten doen!

Veel christenen hebben geen idee dat in het Nieuwe Testament ook reeds de vraag behandeld wordt hoe christenen tegenover de sabbat moeten staan. Dit geschiedde op de eerste grote vergadering van Joodse christenen in Jeruzalem, zoals beschreven is in Handelingen 15. Op deze vergadering gaat het niet alleen over de sabbat. Het gaat in één keer over alle voorschriften van de wet. Het blijkt dat de Joods-christelijke leiders zich houden aan de wet, zoals zij dit gewend waren voordat zij de Here Jezus aanvaardden. Wat is dan het probleem?

Deze Joods-christelijke leiders waren ervan overtuigd, dat als een niet-Jood de Here Jezus wilde volgen en dus ook gedoopt wilde worden, hij eerst tot het jodendom moest overgaan en het juk van de wet op zich moest nemen. Daarna kon hij als Jood de Joodse Messias aanvaarden en opgenomen worden in de kring van de gelovigen (de kring van de discipelen, zoals zij ook genoemd worden).

Op zijn reizen ging Paulus ook gewoontegetrouw steeds naar de synagogen om daar over Messias Jezus te spreken. Op een van die reizen was hij echter een niet-Jood tegengekomen, die de Here Jezus aanvaard heeft, terwijl hij niet eerst een Jood geworden was. Deze heiden werd dus een heiden-christen. Duidelijk bleek echter, dat de Heer deze man als Zijn volgeling aanvaard had. Toen de

leiders van de gemeente in Jeruzalem dit hoorden, begrepen zij er niets van. In hun ogen kon dit niet. Was Paulus hier niet buiten zijn Joodse 'boekje' gegaan?

In de vergadering te Jeruzalem is heftig gesproken over deze zaak. Er waren voor- en tegenstanders. Wie had gelijk? Wat wilde God Zelf? De broeders zaten met een groot probleem. Hier komt nu een beschrijving van deze vergadering en de wijze waarop de zaak werd opgelost.

„Er kwamen enkele leerlingen uit Judea, die betoogden dat de broeders zich moesten laten besnijden, overeenkomstig het door Mozes overgeleverde gebruik, omdat ze anders niet konden worden gered. Dit leidde tot grote onenigheid met Paulus en Barnabas en mondde uit in een felle woordenstrijd. Besloten werd dat Paulus en Barnabas, samen met enkele andere leerlingen, naar Jeruzalem zouden gaan om deze kwestie voor te leggen aan de apostelen en de oudsten. Nadat de gemeente hen uitgeleide had gedaan, gingen ze op weg en trokken ze door Fenicië en Samaria. Daar verhaalden ze uitvoerig over de bekering van de heidenen, iets dat bij alle gelovigen grote vreugde wekte. Bij hun aankomst in Jeruzalem werden ze verwelkomd door de apostelen en de oudsten en door de rest van de gemeente. Ze brachten verslag uit van alles wat God door hen tot stand had gebracht. Enkele gelovigen die tot de partij van de Farizeeën behoorden, gaven echter te verstaan dat ook de niet-Joodse gelovigen dienden te worden besneden en opdracht moesten krijgen zich aan de wet van Mozes te houden.

De apostelen en de oudsten kwamen bijeen om nader op deze zaak in te gaan. Toen het tot een hevige woordenstrijd kwam, stond Petrus op en zei: 'Broeders, u weet dat God mij al in het begin uit uw midden heeft gekozen om de boodschap van het evangelie onder de heidenen te verspreiden en hen tot geloof te brengen. God, die weet wat er in de mensen omgaat, heeft blijk gegeven van zijn

vertrouwen in de heidenen door hun de heilige Geest te schenken, zoals hij die ook aan ons geschonken heeft. Hij heeft geen enkel onderscheid gemaakt tussen ons en hen, want hij heeft hen door het geloof innerlijk gereinigd. Waarom wilt u God dan trotseren door op de schouders van deze leerlingen een juk te leggen dat onze voorouders noch wijzelf konden dragen? Nee, we geloven dat we alleen door de genade van de Heer Jezus gered kunnen worden, op dezelfde wijze als zij.'

Daarop zwegen alle aanwezigen, en men luisterde naar Barnabas en Paulus, die vertelden welke grote tekenen en wonderen God door hen onder de heidenen had verricht. Toen ze waren uitgesproken, nam Jakobus het woord. Hij zei: 'Broeders, luister. Simeon heeft uiteengezet hoe God zelf het plan heeft opgevat om uit de heidenen een volk te vormen dat zijn naam vereert. Dat stemt overeen met de woorden van de profeten; er staat immers geschreven: 'Dan keer ik terug op mijn schreden. Ik zal het vervallen huis van David herbouwen, uit het puin zal ik het weer opbouwen. Ik zal dit huis doen herrijzen, zodat de mensen die overgebleven zijn de Heer zullen zoeken, evenals alle heidenen over wie mijn naam is uitgeroepen. Zo spreekt de Heer, die dit van oudsher heeft aangekondigd.'

Daarom ben ik van mening dat we de heidenen die zich tot God bekeren geen al te zware lasten moeten opleggen, maar dat we hun moeten schrijven dat ze zich dienen te onthouden van wat door de afgodendienst bezoedeld is, van ontucht, van vlees waar nog bloed in zit en van het bloed zelf. In haast elke stad wordt de wet van Mozes immers al sinds mensenheugenis verkondigd en op iedere sabbat in de synagogen voorgelezen.'

Daarop besloten de apostelen en de oudsten in overleg met de hele gemeente enkele afgevaardigden met Paulus en Barnabas mee te zenden naar Antiochië. De keuze viel op twee leiders uit de

gemeente: Judas, wiens bijnaam Barsabbas luidde, en Silas. Men gaf hun een brief mee met de volgende inhoud: ‘Van de apostelen en de oudsten. Aan hun broeders en zusters in Antiochië, Syrië en Cilicië die uit de heidense volken afkomstig zijn: gegroet! Wij hebben vernomen dat enkelen van ons u een bezoek hebben gebracht – zonder dat wij hun dat hadden opgedragen – en dat hun uitspraken aanleiding zijn geweest tot verwarring en verontrusting. Daarom hebben we eensgezind besloten enkele broeders naar u toe te zenden in het gezelschap van onze geliefde Barnabas en Paulus, mensen die hun leven op het spel hebben gezet voor de naam van onze Heer Jezus Christus. We hebben Judas en Silas afgevaardigd, en zij zullen de inhoud van deze brief mondeling toelichten. In overeenstemming met de heilige Geest hebben wij namelijk besloten u geen andere verplichtingen op te leggen dan wat strikt noodzakelijk is: onthoud u van offervlees dat bij de afgodendienst is gebruikt, van bloed, van vlees waar nog bloed in zit, en van ontucht. Als u zich hier aan houdt, doet u wat juist is. Het ga u goed.’” (Handelingen 15:1-29)

In het kort is dit later nog eens herhaald: „Wat betreft de heidenen die het geloof hebben aanvaard, hen hebben we schriftelijk op de hoogte gesteld van onze beslissing dat ze zich in acht moeten nemen voor vlees dat bij de afgodendienst is gebruikt, voor bloed, voor vlees waar nog bloed in zit, en voor ontucht.” (Handelingen 21:25)

Deze herhaling in de Bijbel maakt duidelijk hoe belangrijk dit antwoord voor alle christenen is!

De hier (in :1) genoemde voorwaarde: besnijdenis, betekent, dat men wilde dat ze moesten overgaan tot het jodendom en voortaan alle Joods-Bijbelse wetten moesten houden. Dat blijkt ook uit vers 10, waar staat dat Petrus zei: „Waarom wilt u God dan trotseren door op de schouders van deze leerlingen een juk te leggen dat onze voorouders noch wijzelf konden dragen?” Het gaat niet alleen over de besnijdenis, het gaat over het hele juk van de wet, dus ook over

de sabbat. Dat zien wij ook in vers 5, waar staat: „*Enkele gelovigen die tot de partij van de Farizeeën behoorden, gaven echter te verstaan dat ook de niet-Joodse gelovigen dienden te worden besneden en opdracht moesten krijgen zich aan de wet van Mozes te houden.*”

Jakobus zei daarna, dat heidenen die in de Here Jezus waren gaan geloven, zich slechts aan een beperkt aantal geboden dienden te houden (zie vers 20, 28 en 29). Verzon Jakobus deze geboden zelf, of kwam hij met een bekend gegeven? Hij kwam hier met de geboden zoals God die aan Noach en diens nageslacht opgelegd had. Deze geboden zijn helaas bij de meeste christenen onbekend (zoals de meeste christenen ook Handelingen 15 niet kennen). Deze geboden voor Noach en zijn nakomelingen zijn echter heel bekend bij de rabbijnen.

Nadat Jakobus beaamd had, dat Petrus het Woord van God (de Bijbel – toen nog het Oude Testament) correct had uitgelegd en dat hij dus sprak op grond van de Heilige Schrift, kwam Jakobus met de mededeling, dat christenen-uit-de-heidenen zich niet aan de Thora (de wet door Mozes gegeven, dus ook niet de tien geboden, de besnijdenis, het houden van de sabbat, het eerbiedigen van de feesten des Heren, enz.) hoefden te houden maar zich alleen aan de geboden moesten houden, die dan in de Bijbel samengevat worden met enkele zinnen. Duidelijk verklaart Jakobus erbij, dat dit niet alleen zijn eigen mening is, maar dat hij weet te spreken namens de Heilige Geest.

Wat Jakobus gezegd heeft, wordt op schrift gesteld en aan de christenen-uit-de-heidenen gezonden. De brief eindigt met de markante uitspraak: „*Als u zich hier aan houdt, doet u wat juist is. Het ga u goed.*” (Handelingen 15:29) Het BOEK geeft dit laatste als volgt weer: „*Als u zich daaraan houdt, is het goed. Wij wensen u het allerbeste.*” Deze laatste woorden willen wij nu ook op iedereen

toepassen, die zich houdt aan Gods opdracht voor zijn of haar leven: „Het ga u goed. Wij wensen u het allerbeste.”

Mogen niet-Joodse christenen vrijwillig leven alsof zij Joden zijn?

Een belangrijke vraag is deze: “Mogen niet-Joodse christenen vrijwillig leven alsof zij Joden zijn?”

God heeft de sabbatswetten en ook de Bijbelse feesten alleen aan het volk Israël gegeven. Hoe staat het nu met christenen die ook de sabbat willen houden en ook de Bijbelse, Joodse feesten willen vieren en mogelijk ook besneden willen worden?

Rabbijn Dayan R. Evers heeft daarop een duidelijk antwoord gegeven. Hij schreef in zijn boek ‘Transfer-vrij; Ben Noach’ over de zeven Noachidische geboden of wetten die God aan de gehele mensheid opgelegd heeft. Het zijn de zeven alomvattende universele spelregels voor de mensheid. Deze wetten zijn voor alle mensen. Ze zijn gericht op ‘Tikoen Olam’, dat is ‘de verbetering van de wereld’. Deze wetten zijn dus geen wetten die alleen voor Joden of voor christenen gelden. Ze zijn voor alle mensen in de gehele wereld bedoeld. Dus: voor alle nakomelingen van Noach. Zie voor deze wetten: Genesis 9.

„Toen zegende God Noach en zijn zonen, hij zei tegen hen: ‘Wees vruchtbaar en word talrijk en bevolk de aarde. De dieren die in het wild leven, de vogels van de hemel, de dieren die op de aardbodem rondkruipen en de vissen van de zee zullen ontzag en angst voor jullie voelen; ze zijn in jullie macht. Alles wat leeft en beweegt zal jullie tot voedsel dienen; dit alles geef ik je, zoals ik je ook de planten heb gegeven. Maar vlees waarin nog leven is, waar nog bloed in zit, mag je niet eten. En ik zal genoegdoening eisen wanneer jullie eigen

bloed, waarin je levenskracht schuilt, wordt vergoten; ik eis daarvoor genoegdoening van mens en dier. Van iedereen die zijn medemens doodt, eis ik genoegdoening. Wie bloed van mensen vergiet, diens bloed wordt door mensen vergoten, want God heeft de mens als zijn evenbeeld gemaakt. Wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de hele aarde.” (Genesis 9:1-7)

Wat hier in Genesis 9 gezegd is, wordt in verkorte vorm in Handelingen 15 geciteerd.

In de uitleg op dit gedeelte vertellen de rabbijnen, dat dit slechts een korte weergave is van wat God gezegd heeft. Zoals er vaker in de Bijbel korte opdrachten staan waarachter een groter gebod schuil gaat, zo moet dat hier ook het geval zijn.

Voor de duidelijkheid noemen we de namen van deze zeven Noachidische geboden met de Hebreeuwse naam erbij:

1. Avoda Zara: het verbod van afgodendienst. Wie zijn vertrouwen stelt op van alles en nog wat, maar niet op God, doet mee aan afgodendienst.
2. Birkat HaSjeem: het verbod van Godslastering. Het oneigenlijk gebruik van de Naam van God is verboden. Hier gaat het niet over het ‘woord’ ‘God’, maar over Gods eigen Naam, die in onze Bijbel meestal vertaald is als ‘de HEER’. Deze Naam wordt in het Hebreeuws met de letters JHWH geschreven. Door de verschillende groepen wordt hij op verschillende manieren uitgesproken. Dat mag niet. De Here Jezus gebruikt deze Naam ook nooit. De mensen van het Wachttorengenootschap mogen wij dus ook niet de „J... getuigen” noemen! Ook mogen wij niet steeds de Naam van God in allerlei liederen zingen.
3. Sjfichoet Damiem: het verbod om te moorden. Dit gaat ook over abortus en euthanasie als ‘zachte dood’ uit liefde,

bewogenheid en medelijden met de zieke. Kwaadsprekerij en roddel vallen hier echter ook onder. In het Hebreeuws staat zelfs, wat in onze taal is weggelaten: „van de hand van ieders broeder, zal Ik vergelding eisen voor het leven van de mens.”

4. Arajot: het verbod van bloedschande. Dit gaat over de seksuele moraal (overspel, pedofilie, enz.)
5. Gezel: het verbod van diefstal. In onze tijd betekent het ook: geen computerprogramma stelen. Rabbijn Evers tekent hierbij aan, dat diefstal ook inhoudt het oneigenlijke gebruik van zaken die jou niet zijn gegeven. Als je zomaar de traditie of gewoonten of religieuze feiten van een ander overneemt, is dat ook diefstal. Hier wordt door hem onder andere gedacht aan niet-Joden die ineens met de wetten van Mozes omgaan alsof die wetten ook aan hen gegeven zijn. Ook wordt door hem gedacht aan niet-Joden die ineens volgens de sabbatswetten gaan leven, terwijl die exclusief aan het volk Israël zijn gegeven.
6. Diniem: het gebod van rechtvaardige rechtsspraak. Het recht mag niet verdraaid worden. Getuigen moeten een eerlijke verklaring afleggen en rechters moeten een rechtvaardig vonnis vellen. Het gaat hier dus niet over ‘gewoon liegen’, het gaat hier (net als in de 10 geboden) over een onjuist getuigenis dat afgelegd wordt voor de rechtbank.
7. Ever Min Hachai: het verbod om een deel van een levend dier af te snijden. Dierenmishandeling is verboden. Ook castreren is verboden! Als kikkerbilen van een levend dier zijn afgesneden, zijn die ook verboden om te consumeren. Jagen en vissen als sport en voor eigen plezier vallen hier ook onder; ze zijn verboden. Jagen en vissen om de dieren te eten zijn weer toegestaan. Bij het jagen mogen de dieren niet met een schot gedood worden, maar moeten ze gevangen en daarna geslacht worden.

Genesis 9 voegt hier nadrukkelijk aan toe, dat het de mens verboden is om bloed te consumeren. Wij mogen dus geen bloed en bloedproducten eten. Zo is het verboden om bloedworst te eten. Handelingen 15 en 21 vermelden nadrukkelijk dat deze wetten van Noach (zonder dat deze uitdrukking genoemd wordt) nog steeds ook voor de christenen gelden. Dit betekent echter niet dat bloedtransfusie verboden zou zijn. Bij bloedtransfusie eten of drinken wij geen bloed.

Een extra vermelding: alle vlees dat u in Nederland bij de slager of in de supermarkt koopt is zonder bloed. Het rode vocht dat soms uit vlees komt is geen bloed, maar vleesvocht.

Volgens de Joodse overlevering waren de geboden 1-6 ook al aan Adam gegeven. Bij Noach kwam het zevende gebod over dierenwelzijn er bij. Dat is logisch. Adam en zijn nakomelingen waren vegetariërs; geen vleeseters. Pas bij Noach kreeg de mens toestemming van God om vlees te eten. Daarom moest er toen ook een gebod komen ter bescherming van de dieren.

Conclusie

Er is veel onkunde onder de christenen. Zonder ernstig studie te maken van het Woord van God, zonder studie te maken van de betekenis van allerlei passages in de Bijbel trekt een aantal christenen heel gemakkelijk allerlei conclusies en komt daardoor met on-Bijbelse leringen.

De Bijbel zelf en de Joodse leer maken ons duidelijk, dat de sabbat en de Bijbelse feesten door God uitsluitend aan de Joden gegeven zijn en dat deze niet voor de christenen bedoeld zijn. Sterker nog: wie doet alsof hij een Jood is (terwijl hij het dus niet is) en meedoet met de sabbat en de Joodse feesten, begeeft zich in een wereld van

leugen en diefstal. Als je geen Joodse moeder hebt, ben je geen Jood. Het feit dat je in de Here Jezus als de Messias van Israël gelooft, maakt je geen Jood. Het feit dat je naar een Joods-Messiaanse gemeente gaat, maakt je geen Jood. Zelfs als je een Joodse vader maar geen Joodse moeder hebt, betekent dat, dat je geen Jood bent. Je bent dan ook niet een 'halve Jood', want 'halve Joden' bestaan niet. Je bent of een Jood of je bent geen Jood. Een derde mogelijkheid is er niet.

'Doen alsof' past niet bij een geheiligd geloofsleven. Doen alsof je een Jood bent, is surrogaat, ja het is onheilig. Doen alsof je een Jood bent en de sabbat die God aan de Joden gegeven heeft jezelf toe-eigenen is dus diefstal, geestelijke diefstal en geestelijke leugen en bedrog. Stelen van de Joden is dus ook verboden, zoals ieder zal weten.

Als niet-Joodse christenen geen sabbat houden, is dat niet omdat keizer Constantijn dat ingesteld heeft, maar omdat God deze dag uitsluitend aan het volk Israël gegeven heeft. Christenen verwijzen vaak naar de Here Jezus die ook de sabbat hield. Zij vergeten dan echter, dat Hij geen christen was, maar een Jood. Hij leefde als Jood onder de Joden en hield Zich aan alles wat de wet aan Joden voorschreef!

In de zogenaamde 'vervangingstheologie' heeft de kerk alle beloften en zegeningen die God over Israël had uitgesproken van de Joden afgepakt en gezegd dat die niet langer van toepassing zijn voor de Joden, maar nu toegepast dienen te worden op de kerk. De vloek bleef daarmee over voor de Joden en de zegeningen werden voortaan aan de kerk gegeven. Daarbij dienden de meeste van deze zegeningen 'vergeestelijkt' te worden, maar daar hadden deze kerken geen moeite mee. Zo werd de zegen die God aan Israël gegeven had door de kerk van Israël gestolen en werd de zondag 'de christelijke sabbat'. Een christelijke sabbat uit diefstal

verkregen! Door de kerk van Israël gestolen. Geestelijke diefstal was dit. En nu wil een aantal christenen deze geestelijke diefstal opnieuw invoeren...

Nu is er nog een nieuwe geestelijke diefstal: de Joodse feestdagen die God speciaal aan Israël gegeven had, worden nu door een aantal christenen naar de kerk toegetrokken. Sommigen gaan daarbij zelfs zo ver, dat zij menen dat alleen christenen die de sabbat houden de ware sabbatsonderhouders zijn. Wát een grootspraak is dit.

Hoofdstuk 6

De sabbat door de eeuwen heen

De Here Jezus en de sabbat

Volgens Lucas 4:16,31 ging de Here Jezus op sabbat steeds naar de synagoge. Zie ook Lucas 6:6; 13:10. Ook de apostelen gingen op sabbat naar de synagoge. Zie Handelingen 13:14, 42, 44. Vaak lezen mensen de evangeliën en de verhalen over de Here Jezus alsof Hij als een christen tussen de Joden liep. Dat beeld klopt niet. Hij was een Jood. Hij was gekleed als een Jood met kwasten aan zijn kleding, Hij sprak als een Jood, Hij genas alleen Joodse mensen (op één enkele uitzondering na: de zoon van de Kananese vrouw) en Hij ging op sabbat trouw naar de synagoge. Hij was een rabbijn en gaf onderricht in de synagoge. Als rabbijn had Hij ook een groep leerlingen om zich heen verzameld.

Als Hij geen trouwe Jood was en niet steeds op sabbat naar de synagoge zou zijn gegaan, zou geen overste van de synagoge hem het woord gegeven hebben en er zou geen Jood naar Hem geluisterd hebben.

Hij was niet alleen trouw in het bezoeken van de synagoge, Hij ging ook trouw op naar Jeruzalem als de Bijbelse feesten zouden aanbreken. Dan kon je Hem in de tempel vinden. Dagelijks was Hij dan in de tempel alwaar Hij ook onderricht gaf.

Handelingen 17:1,2 en 18:4 zeggen, dat het ook Paulus' gewoonte

was om op sabbat naar de synagoge te gaan. Paulus was zowel een rabbijn als een nieuwtestamentisch gelovige, die zijn heil niet verwachtte van werken der wet maar van de genade van de Here Jezus. Toch ging hij op sabbat naar de synagoge, want hij was een Jood en leefde, net zoals zijn Heiland, getrouw aan de Joodse wet.

Daarnaast was de synagoge ook de plaats waar Paulus de Joden kon bereiken met het evangelie. Zo koos hij ook de sabbat en de synagoge om te getuigen tot het Joodse volk.

Trouwens... in de dienst van God mocht op sabbat gewerkt worden. De dienst van God stond boven de wetten van de sabbat. Daarom moesten priesters en levieten gewoon dienst doen op sabbat. Zij schonden de sabbat, maar waren niet schuldig, zo heet de officiële omschrijving, zoals ook de Here Jezus hem gebruikte¹⁰. Als de 14e Nisan op sabbat viel, moesten de paaslammeren gewoon op sabbat geslacht worden. Zij werden echter niet naar huis gedragen. Men wachtte dan buiten de tempel, tot de sabbat voorbij was en bracht daarna pas de geslachte lammeren naar huis.

¹⁰ *En hebt u niet in de wet gelezen dat de priesters die op sabbat in de tempel dienstdoen en zo de sabbat ontwijden, onschuldig zijn?* (Mattheüs 12:5)

Als de achtste dag na de geboorte van een jongetje op sabbat viel, werd hij op deze dag besneden. De godsdienst ging boven de sabbatswet.¹¹

¹¹ *Nu heeft Mozes u de besnijdenis gegeven – niet dat die van Mozes komt, ze komt van de aartsvaders – en u besnijdt ook op sabbat. Als er op sabbat besneden wordt omdat anders de wet van Mozes wordt overtreden, waarom bent u dan kwaad wanneer ik op sabbat iemand helemaal gezond maak? Ga in uw oordeel niet op de schijn af, maar laat uw oordeel rechtvaardig zijn.’* (Johannes 7:22-24)

Mattheüs 12:9-14 vertelt ons een gebeurtenis die op sabbat plaats

vond. De Here Jezus genas een man. De Joden meenden echter, dat dit alleen mocht, als zo iemand in levensgevaar was. Was deze man in levensgevaar? Zo te zien, niet. Maar... de Here Jezus is Heer over de sabbat. De mens is er niet voor de sabbat, maar de sabbat is er voor de mens. De mens is er niet ten behoeve van de sabbat, maar de sabbat is er ten behoeve van de mens. De Here Jezus heeft als Zoon van God, als Schepper de mens de sabbat gegeven. Niemand beter dan Hij weet hoe de sabbat moet worden uitgelegd. Hij is Heer over de sabbat (Mattheüs 12:8; Marcus 2:27,28). De sabbat had een positieve bedoeling. Het was niet alleen een dag, waarop werk verboden was, maar ook een dag, waarop men moest weldoen (Mattheüs 12:12). Zie ook Marcus 3:4; Lucas 13:15,16; Johannes 7:22,23

De Heiland maakt duidelijk

De Heiland maakt duidelijk, dat de sabbatswetten zoals God die in Zijn Woord ingesteld heeft, geëerbiedigd moeten worden, zowel naar de letter als naar de geest van deze wetten.¹² Zo is, zoals de apostel Paulus later zal schrijven, de wet heilig en goed,

*12 Toen ze alles overeenkomstig de wet van de Heer hadden gedaan, keerden ze terug naar Galilea, naar hun woonplaats Nazaret. (Lucas 2:39)
Maar toen de tijd gekomen was zond God zijn Zoon, geboren uit een vrouw en onderworpen aan de wet, maar gezonden om ons vrij te kopen van de wet opdat wij zijn kinderen zouden worden. (Galaten 4:4,5)*

Onze Heiland heeft nooit één van de sabbatswetten, zoals die in de Bijbel staan, terzijde geschoven. Hij heeft ze alle geëerbiedigd en zich eraan gehouden. Onze Heiland heeft geen nieuwe sabbatsleer gebracht. Hij heeft niet gepredikt dat de sabbat behoorde tot de zogenaamde ‘oude bedeling’ en dat er nu een nieuwe tijd zou zijn aangebroken zonder sabbat.

De christen en de sabbat

De sabbatswetten vormen slechts een onderdeel van de gehele wet, zoals God die aan Israël gegeven heeft. Wij zagen eerder, dat Handelingen 15 duidelijk maakt, dat heidenen die tot geloof in de Here Jezus komen, deze wetten niet hoeven te houden. Zie Handelingen 15:19,20,28,29. Dit is herhaald in Handelingen 21:25.

Nergens in de Bijbel staat, dat de sabbat van Israël afgenomen is en nu een teken is tussen Jezus Christus en Zijn Gemeente. De sabbat is nog steeds, net als de besnijdenis, een teken tussen God en Israël. Voor de gelovigen uit de heidenen gelden de sabbatswetten niet: *„Laat niemand u iets voorschrijven op het gebied van eten en drinken of het vieren van feestdagen, nieuwemaan en sabbat.”* (Kolossenzen 2:16).

Sabbat en zondag

Door de eeuwen heen hebben de Joden op sabbat hun bijeenkomsten gehouden. Ook de eerste christenen hielden zich, als Joodse gelovigen, aan deze regel. Vergeet niet dat de eerste christenen allemaal Joden waren!

Op de eerste dag van de week kwamen zij echter bij elkaar voor hun speciale diensten als nieuwtestamentische gelovigen. Hiermee maakten zij duidelijk, dat de zondag niet gekomen was in de plaats van de sabbat, maar dat hij gekomen was naast de sabbat! Handelingen 20:7 vertelt ook, dat zij op de eerste dag van de week bijeengekomen waren om brood te breken. Dit vers leert ons, dat er op zondag een samenkomst was, waarin gepredikt werd en waarin het avondmaal gevierd werd. Deze eerste dag van de week stond in het teken van Jezus' opstanding uit de dood.

Vanaf het begin van het ontstaan van de gemeente van Jezus Christus verkeerden de gelovigen in zekere zin in een dilemma. Zij bezochten trouw de synagogen en de tempel.¹³ Het avondmaal moesten zij echter 'aan huis' vieren. Dat kon niet in de synagoge. Zij wilden echter als Joden bij de Joden in de synagoge horen, maar de andere Joden 'moesten' hen niet en dreven hen uit. Saulus ging zelfs op pad om Joodse gelovigen te vervolgen (Handelingen 8:3,4)! Stefanus werd vanwege zijn geloofsgetuigenis abrupt gestenigd (Handelingen 7:59).

13 Elke dag kwamen ze trouw en eensgezind samen in de tempel, braken het brood bij elkaar thuis en gebruikten hun maaltijden in een geest van eenvoud en vol vreugde. (Handelingen 2:46)

De kerkvaders en de zondag

Barnabas, één van de apostolische vaders van de eerste eeuw, schreef: „Wij houden met vreugde de Dag des Heren als de dag waarop Hij uit de dood verrees.”

De brief van Barnabas spreekt met bijzondere eerbied over 'de achtste dag'.

Een ander geschrift uit de eerste eeuw zegt: „Op de dag des Heren komen wij samen, breken brood en offeren dankbaarheid.”

Ignatius schreef in het jaar 110, dat ook hij niet langer de sabbat houdt, maar de dag des Heren.

Justinus de Martelaar schreef in 135, dat de zondag de dag was waarop de gelovigen samenkwamen, omdat het de dag was van Jezus' opstanding uit de dood. Hij schreef, dat zij op deze dag de verhandelingen van de apostelen lazen, evenals de geschriften van de profeten.

Let wel: voor deze eerste christenen betekende het houden van samenkomsten op de eerste (is tevens de achtste) dag van de week niet, dat zij nu de sabbat naar de zondag verplaatst hadden! Deze christenen kenden geen 'werkverbod'.

Het is dus een leugen, dat een paus of Constantijn de Grote in de vierde eeuw de sabbat voor de christenen gewijzigd zou hebben in de zondag. In 321 heeft Constantijn wel de zondagswet gegeven. De christenen hielden zich toen al eeuwen aan de zondag in de plaats van de sabbat. Niet als rustdag, maar als dag die herinnerde aan de dood en de opstanding van de Here Jezus. Door Constantijn werd de zondag echter ook een rustdag. Dus: de instelling als rustdag is van Constantijn; de bijzondere betekenis van deze dag kwam door de dood en opstanding van de Here Jezus. Het was de theologie die daarna met de zondag 'aan de haal ging' en allerlei christelijke wetten voor de zondag ging bedenken. Het 'vieren' van de zondag als rustdag is bedacht door de kerk. Overigens is bekend, dat Calvijn op zondag vaak ging varen op het meer van Genève en dus niet krampachtig met de zondag leefde, zoals veel van zijn volgelingen het later deden.

De eerste dag van de week

Na de opstanding van de Here Jezus op de eerste dag van de week, dus op de zondag, komt ineens de boodschap dat God nu op die eerste dag van de week bijzondere dingen laat gebeuren. Op de eerste dag van de week na Zijn opstanding kwam de Here Jezus meerdere keren bij Zijn discipelen (Johannes 20:19,26). Hij kwam niet op sabbat, maar op zondag!

Betekent dit, dat de sabbatswetten nu voor de zondag gelden? Neen. De sabbat is nog steeds de sabbat en de zondag is een heel andere dag. De Here Jezus stelde geen nieuwe wetten voor Zijn

volgelingen in, waarbij zij voortaan de sabbat op zondag moesten houden, De sabbatswetten gelden nog steeds voor het volk Israël. De gelovigen in de Gemeente zijn echter niet het volk Israël. Wij zijn ook niet het geestelijk Israël. Wij hoeven de sabbat niet te houden en op zondag hoeven wij de sabbatswetten ook niet te houden. De zondag is niet de 'christelijke sabbat'. De zondag en de sabbat zijn twee volledig gescheiden dagen!

Terwijl de sabbat een dag is van volkomen rust, is de zondag dit niet. De Bijbel heeft de zondag niet ingesteld als rustdag, maar als dag waarop de gelovigen samenkomen om de dood en de opstanding van de Here Jezus te gedenken. Zo werkten de christenen in de eerste eeuwen gewoon op zondag en kwamen zij in de avonduren van deze dag bijeen om de dood van de Heer te gedenken. Hierdoor was de zondag een dag van werk en geestelijke activiteit: gebed, Bijbelstudie, prediking, avondmaal.

Woorden als 'zondagsheiliging' en 'zondagsrust' komen dan ook niet voor in de Bijbel. Wij moeten dankbaar zijn, dat wij een overheid hebben, die het ons nog steeds vergunt om op zondag niet te hoeven werken. Vergeet niet, dat de eerste christenen op zondag gewoon moesten werken. Wie vandaag op zondag werkzaamheden moet verrichten, overtreedt daarmee geen enkel gebod. De tijd kan komen, dat ook wij allen weer op zondag gewoon moeten werken en dat wij in de avonduren onze bijeenkomsten moeten houden. Er zijn geen verplichting op de zondag voor de christenen zoals op de sabbat voor de Joden.

In de Bijbel is de eerste dag van de week (onze zondag) een gewone werkdag. In de Bijbel is dit nooit veranderd. Nergens leert de Bijbel dat christenen de sabbat moeten houden en nergens in de Bijbel lezen wij dat christenen op zondag een soort sabbat moeten houden. De Bijbel kent de zondagsheiliging niet en ook niet de zondagsrust. Het is fijn dat ook wij een speciale dag hebben om te

rusten en om ons met geestelijke zaken bezig te houden. Hoe fijn dit ook is, dit is niet in de Bijbel voor ons geregeld.

Duidelijke taal!

Kolossenzen 2:16-18 spreekt duidelijke taal:

„Laat niemand u iets voorschrijven op het gebied van eten en drinken of het vieren van feestdagen, nieuwemaan en sabbat. Dit alles is slechts een schaduw van wat komt – de werkelijkheid is Christus. Laat u niet veroordelen door mensen die opgaan in zelfvernedering en engelenverering, zich verdiepen in visioenen of zich laten voorstaan op eigen bedenkfels.”

De woorden: „...op het gebied van eten en drinken of het vieren van feestdagen, nieuwemaan en sabbat” verwijzen naar de instellingen van de wet, zoals die voorgeschreven waren aan Israël. Het gaat hier over koosjer voedsel, het vieren van de Bijbels-joodse feesten, de andere bijzondere dagen en de sabbat. Als er mensen zijn die de christenen bij deze zaken wetten willen opleggen, laat u zich dan niet door hen veroordelen, zo schrijft Paulus. Natuurlijk betekent dit ook, dat je jezelf geen sabbatswetten moet opleggen!

De NBG heeft in deze tekst ten onrechte in de verleden tijd: „van hetgeen komen moest...” Letterlijk vertaald staat er: „van de dingen die komen.”

Het heeft niet met het verleden te maken, ook niet met Christus in het verleden (dus bijvoorbeeld: het kruis), het heeft met Christus en de toekomst te maken. Beter gezegd: het heeft te maken met de Messias [Christus betekent immers: Messias!] en Zijn komende vrederijk op aarde, waarin Hij Koning zal zijn. Dit Koninkrijk is niet een of ander rijk van de Kerk, maar het rijk dat al in het Oude

Testament aan Israël beloofd was. Koosjer voedsel, besnijdenis, alle Bijbelse feesten (uit Leviticus 23), andere bijzondere dagen en de sabbat zijn niet voor de christenen, zo maakt deze tekst ons duidelijk. Laat u dan niet verontrusten door mensen die beweren dat christenen geen varkensvlees en geen garnalen mogen eten, dat christenen het Loofhuttenfeest en de andere feesten moeten vieren, dat christenen de sabbat moeten houden, enz. Christenen die u deze wetten willen opleggen, hebben helaas weinig begrepen van de Bijbelse boodschap. Mannelijke christenen hoeven zich dus ook niet te laten besnijden. Nu staan zulke christenen zeker niet te trappelen om zich te laten besnijden, ook al willen sommigen van hen wel graag de sabbat houden. Vreemd!

De boodschap van de brief aan de Galaten

Paulus schreef in Galaten 2:3-6:

„Maar zelfs Titus, die mij vergezelde, werd niet gedwongen zich te laten besnijden, hoewel hij toch een Griek is. Dat wilden alleen een paar schijnbroeders, die als spionnen waren binnengedrongen om erachter te komen hoe wij onze vrijheid, die we in Christus Jezus hebben, gebruikten. Ze wilden slaven van ons maken. Maar we zijn geen moment voor hen gezwicht, want de waarheid van het evangelie moest in uw belang behouden blijven. De belangrijkste broeders – hun positie interesseert me trouwens niet, God slaat geen acht op het aanzien van een mens – hebben mij tot niets verplicht.”

En in Galaten 3:9-11:

„En dus wordt iedereen die gelooft samen met Abraham, de gelovige, gezegend. Maar iedereen die op de wet vertrouwt is vervloekt, want er staat geschreven: ‘Vervloekt is eenieder die niet alles doet wat het boek van de wet bepaalt.’ Dat niemand door de

wet voor God rechtvaardig wordt, is volkomen duidelijk, want er staat ook geschreven: 'De rechtvaardige zal leven door geloof.'”

En in Galaten 3:23-26:

„Voordat dit geloof kwam, werden we door de wet bewaakt; we leefden in gevangenschap tot het geloof geopenbaard zou worden. Kortom, de wet hield toezicht op ons totdat Christus kwam, zodat we door ons vertrouwen op God als rechtvaardigen konden worden aangenomen. Maar nu het geloof gekomen is, staan we niet langer onder toezicht, want door het geloof en in Christus Jezus bent u allen kinderen van God.”

En in Galaten 5:1-4:

„Christus heeft ons bevrijd opdat wij in vrijheid zouden leven; houd dus stand en laat u niet opnieuw een slavenjuk opleggen. Luister naar wat ik, Paulus, tegen u zeg: als u zich laat besnijden, zal Christus u niets baten. Ik verzeker u dat iedereen die zich laat besnijden verplicht is om de wet volledig na te leven. Als u probeert door God als een rechtvaardige te worden aangenomen door de wet na te leven, bent u van Christus losgemaakt en hebt u Gods genade verspeeld.”

En in Galaten 5:6,11,12,18:

„In Christus Jezus is het volkomen onbelangrijk of men wel of niet besneden is. Belangrijk is dat men gelooft en de liefde kent, die het geloof zijn kracht verleent.

En wat mijzelf betreft, broeders en zusters, als ik nog altijd de besnijdenis zou verkondigen, waarom word ik dan vervolgd? Dan zou het kruis toch zijn kracht verliezen en niet langer een struikelblok zijn? Ze moesten zich laten castreren, die onruststokers!

Maar wanneer u door de Geest geleid wordt, bent u niet onderworpen aan de wet.”

Het moet u duidelijk zijn, dat Paulus hier over de besnijdenis spreekt als beeld van de gehele wet. De besnijdenis is voor mannen. Als Paulus echt alleen de besnijdenis zou bedoelen, dan zouden alle vrouwen automatisch vrij van de wet zijn. Paulus schrijft echter over de besnijdenis, omdat die als voorbeeld gegeven was, zie Galaten 2:3.

De Bijbel spreekt hier heel duidelijke taal. Zoals er nu niet-Joodse christenen zijn die wettisch willen leven, net zoals de Joden dit doen, zo waren er ook zulke mensen in de tijd van Paulus. Hij noemt hen zelfs ‘schijnbroeders’ (Galaten 2:4). Letterlijk vertaald: ‘leugenbroeders’. Mensen die de niet-Joodse christenen oproepen om wettische geboden, die God alleen aan Israël gegeven had (zoals de sabbat!), na te leven, en ze zelf ook naleven, zijn leugenbroeders! Laat u niet verleiden!

Wat mag wel of niet op zondag?

De zondag is geen geheiligde dag. Het is – Bijbels gezien – een gewone werkdag. Niemand in de Bijbel heeft ooit de zondag beschouwd als een rustdag die geheiligd of gevierd moest worden, terwijl er geen werk gedaan mocht worden. Ook de eerste christenen hebben de zondag zo niet beschouwd. Er werd gewoon gewerkt, gekocht, enz.

Wij mogen op zondag ook kopen en verkopen, naar een restaurant gaan, in de bus, tram of trein stappen, het licht aan of uit doen, gebruik maken van een lift, een pakje dragen, enz.

Nu voor de zondagen echter ook de speciale samenkomsten voor

de gelovigen zijn bedacht, zullen we ons wel aan de volgende opdracht dienen te houden:

„Laten we opmerkzaam blijven en elkaar ertoe aansporen lief te hebben en goed te doen, en in plaats van weg te blijven van onze samenkomsten, zoals sommigen doen, elkaar juist bemoedigen, en dat des te meer naarmate u de dag van zijn komst ziet naderen.”
(Hebreeën 10:24,25)

NBG: *“En laten wij op elkander acht geven om elkaar aan te vuren tot liefde en goede werken. Wij moeten onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen dat gewoon zijn, maar elkander aansporen, en dat des te meer, naarmate gij de dag ziet naderen.”*

Als gelovigen mogen we niet uit de bijeenkomsten van de christenen weg blijven. Ook christenen die de synagoge bezoeken, dienen de samenkomsten van de christenen te bezoeken.

De sabbat in de toekomst

In de toekomst zal de sabbat wereldwijde betekenis krijgen. Dan zijn wij niet meer in de tijd van de gemeente, maar dan is er een nieuwe tijd aangebroken, waarin het volk Israël weer centraal zal staan op aarde.

De rabbijnen zeggen: „Als Israël één sabbat zou houden, zoals hij gehouden moet worden, zou de Messias direct komen.” Elke Jood die de sabbat onderhoudt, getuigt daardoor van Hem, die alles geschapen heeft. Elke Jood die de sabbat onderhoudt verklaart, dat God de Schepper is en dat Hij in zes dagen de gehele schepping tot stand gebracht heeft. Elke Jood die de sabbat houdt getuigt daarmee dat God en Israël nadrukkelijk met elkaar verbonden zijn.

De sabbat is een voorbeeld van de eeuwige sabbat die zal komen als God alles en in allen zal zijn.

Hebreeën 4:9 schrijft: „*Er wacht het volk van God dus nog steeds een sabbatsrust.*” Dit ‘volk van God’ is niet de Gemeente van de Here Jezus. De Gemeente van de Here Jezus is reeds de rust van God binnengegaan, zo zegt dit hoofdstuk. De rust voor Israël komt nog. Deze rust zal aanbreken als Jezus wederkomt. Dan komt de sabbatsrust van het vreedrijk op aarde en zal Israël in deze sabbatsrust leven.

Belofte voor de Israëlieten

Naast het feit dat de sabbat duidelijk maakt dat God de Schepper van de wereld is en dat Hij ook de Leider van de mensen is en Zich na de schepping niet van de wereld heeft afgewend, is de sabbat ook een verwijzing naar de rust die eens op aarde zal komen:

„Wanneer je je voeten rust gunt op sabbat en geen handel drijft op mijn heilige dag, wanneer je de sabbat als een dag van vreugde ziet, de dag van de HEER als een heilige dag, wanneer je hem in ere houdt door niet je gang te gaan, geen handel te drijven of zaken te bespreken, dan vind je vreugde in de HEER. Ik zal je laten rijden over de hoogten van de aarde en je laten genieten van het land dat ik je voorvader Jakob in bezit heb gegeven. De HEER heeft gesproken!” (Jesaja 58:13,14)

De Hebreeënbrief bevestigt dit ‘voor het volk van God’, dat is niet ‘voor de Gemeente’, maar voor Israël. De brief is immers ook geschreven aan Joden en heet niet voor niets de ‘Hebreeënbrief’.

„Aangezien de belofte om binnen te gaan in Gods rust nog steeds van kracht is, moeten we ervoor waken dat niemand van u ook

maar de schijn wekt deze gelegenheid aan zich voorbij te laten gaan. Want aan ons is het goede nieuws verkondigd, net als indertijd aan hen; maar anders dan voor wie het in geloof aannemen, was het verkondigde woord voor hen niet heilzaam. Omdat wij echter geloven, gaan we binnen in de rust waarvan eerder sprake was: 'In mijn toorn heb ik gezworen: „Nooit zullen ze binnengaan in mijn rust, ” – en dat terwijl zijn werk toch al met de grondvesting van de wereld voltooid werd! Over de zevende dag wordt immers ergens gezegd: 'En op de zevende dag rustte God van al zijn werk, ' terwijl hier wordt gezegd: 'Nooit zullen ze binnengaan in mijn rust.' Het staat dus vast dat er wel mensen in kunnen binnengaan. En omdat zij aan wie vroeger het goede nieuws verkondigd is, er vanwege hun ongehoorzaamheid niet zijn binnengegaan, legt God nu opnieuw een dag vast, een 'vandaag', waarover hij, zoals eerder is opgemerkt, lange tijd later David heeft laten zeggen: 'Horen jullie vandaag zijn stem, wees dan niet koppig.' Was de rust hun al door Jozua gegeven, dan zou God daarna niet meer over een andere dag hebben gesproken. Er wacht het volk van God dus nog steeds een sabbatsrust. En wie is binnengegaan in zijn rust, vindt rust na zijn werk zoals God na het zijne.' (Hebreeën 4:1-10)

Deze rust is de rust van het komende Messiaanse vrederijk, waarover de profeet Jesaja zoveel schrijft. Messias Jezus zal dan op aarde zijn als Koning. Er zal vrede, welvaart, voorspoed en geluk zijn. Ziekten zullen overwonnen zijn en oorlogen uitgebannen.

Nu reeds een andere rust

Het is mogelijk nu al, tijdens dit leven, een bijzondere rust te hebben. De Here Jezus zei:

„Kom naar mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal ik jullie rust geven. Neem mijn juk op je en leer van

mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.”
(Mattheüs 11:28-30)

en:

„Ik laat jullie vrede na; mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan. Maak je niet ongerust en verlies de moed niet.”
(Johannes 14:27)

„Ik heb dit gezegd opdat jullie vrede vinden bij mij.” (Johannes 16:33)

Wij leven in een onrustige wereld, waardoor veel mensen hun rust en vrede kwijt zijn. Wie echter de Here Jezus in zijn of haar leven heeft aanvaard als Redder en Heer, mag een bijzondere vrede hebben. Het is een vrede die je met je gewone verstand niet kunt begrijpen, schrijft Paulus in Filippenzen 4:7: *“de vrede van God, die alle verstand te boven gaat.”* Het is een vrede in je hart, die je niet begrijpt als je kijkt naar de omstandigheden waarin je verkeert. Het is dan ook een vrede die je niet van mensen krijgt, maar van God.

Die vrede is er ook als het gaat over de vraag of je nu ineens als een Jood moet gaan leven en de sabbat moet houden. Nee, zegt de Bijbel nadrukkelijk: dat hoeft niet; leef in vrede!

Tekstverwijzingen

Genesis 9:1-7

Genesis 48:20

Exodus 16:23

Exodus 16:23,26

Exodus 16:29

Exodus 16:29

Exodus 16:21-23,29

Exodus 16:25,26

Exodus 20:8

Exodus 20:8

Exodus 20:9

Exodus 20:10

Exodus 20:10

Exodus 20:11

Exodus 20:11

Exodus 23:12

Exodus 31:12,13

Exodus 31:12-16

Exodus 31:14

Exodus 31:15

Exodus 34:21

Leviticus 12:43-50

Leviticus 19:3

Leviticus 19:30

Leviticus 23:1-4

Leviticus 23:5-8

Leviticus 23:23-25

Leviticus 23:26-32

Leviticus 23:33-35

Leviticus 23:34-43

Leviticus 23:37,38

Leviticus 24:8

Leviticus 26:2

Numeri 28:1-8

Deuteronomium 5:12
Deuteronomium 5:14,15

2 Koningen 4:23
2 Koningen 11:5-9

1 Kronieken 9:32

Nehemia 10:31 en 31:15-22

Jesaja 1:13
Jesaja 58:13
Jesaja 58:13,14

Jeremia 17:19-27

Ezechiël 20:12

Amos 8:5

Mattheüs 11:28-30
Mattheüs 12:5
Mattheüs 12:8
Mattheüs 12:11
Mattheüs 12:12
Mattheüs 12:9-14
Mattheüs 16:19

Marcus 1:21
Marcus 2:27,28
Marcus 6:2

Lucas 2:39
Lucas 4:16
Lucas 4:16,31
Lucas 6:6
Lucas 13:10
Lucas 13:15
Lucas 14:5

Johannes 5:9,10
Johannes 7:22-24

Johannes 14:27
Johannes 16:33
Johannes 20:19,26

Handelingen 1:12
Handelingen 2:46
Handelingen 7:59
Handelingen 8:3,4
Handelingen 13:14, 42,44
Handelingen 15
Handelingen 15:1-29
Handelingen 15:29
Handelingen 15:19,20,28,29
Handelingen 15 en 21
Handelingen 17:1,2 en 18:4
Handelingen 20:7
Handelingen 21:25
Handelingen 21:25

1 Korinthe 16:1,2
2 Korinthe 9:12

Galaten 2:3
Galaten 2:4
Galaten 2:3-6
Galaten 3:9-11
Galaten 3:23-26
Galaten 4:4,5
Galaten 5:1-4
Galaten 5:6,11,12,18

Filippenzen 4:7

Kolossenzen 2:16
Kolossenzen 2:16-18

Hebreeën 4:1-10
Hebreeën 4:9
Hebreeën 10:24,25

Boeken en brochures van ds. H.G. Koekkoek

gedrukte boeken

De Heilige Geest en een bijzonder leven *	978 90 70700 43 0
Profetie en Toekomst deel 1	978 90 70700 39 5
Profetie en Toekomst deel 2	978 90 70700 40 9
Profetie en Vervulling *	978 90 70700 31 X
Mohammed, de islam, de Koran en de Bijbel *	978 90 70700 44 7
Het koninkrijk der hemelen en het koninkrijk van God	978 90 70700 65 2
Was Jezus de Joodse Messias?	978 90 70700 32 8
Het Hooglied van God en Israël *	978 90 70700 52 2
De geheimen van de offers	978 90 70700 17 4
De engelen van God *	978 90 70700 38 7
Met Plagen Geslagen (Mozes en Farao)	978 90 70700 20 4
Jeruzalem waar Jezus was *	978 90 70700 29 8
Steden waar Jezus was	978 90 70700 30 1
Het Huwelijk in de Bijbel	978 90 70700 18 2

Echtscheiding en Hertrouwen *	978 90 70700 21 2
De Hemel en de Hel	978 90 70700 24 7
De Zegen – Wat is dat?	978 90 70700 28 X
De Bijbel en de Doop	978 90 70700 25 5
Het Avondmaal - wat is het en hoe vieren we het?	978 90 70700 26 3
Reuzen op aarde	978 90 70700 27 1
Abortus, Euthanasie en suïcide	978 90 70700 37 9
Homoseksualiteit en de Bijbel	978 90 70700 35 2
Orgaandonatie, de Bijbel en ik	978 90 70700 23 9
Moeten christenen de sabbat houden? *	978 90 70700 57 7
Effectieve Evangelisatie	978 90 70700 33 6
De baby in de mantel	978 90 70700 47 8
Jona en Ninevé *	978 90 70700 46 1
De verborgen Messias	978 90 70700 48 5
Moet je bang zijn voor het sterven als je een christen bent?	978 90 70700 36 0
Genezing door het kruis? *	978 90 70700 55 3

Boos op God als je gebed niet wordt verhoord? *	978 90 70700 62 1
Begrafenis of Crematie	978 90 70700 34 4
Man en Vrouw of broer en zus *	978 90 70700 41 7
De verloren zoon van Rembrandt	978 90 70700 42 3
De Bijbel en de opvoeding	978 90 70700 45 4

* Deze boeken zijn ook als e-Book verkrijgbaar,
zie hetlichtdeslevens.nl

eBooks worden geleverd door www.ebook.nl

Wij hebben nog een aantal bijzondere boeken van ds. H.G. Koekkoek, evenals van dr. M.R. de Haan en Richard de Haan uitgegeven. Als u geheel gratis een catalogus van al onze uitgaven wilt ontvangen, schrijf dit dan aan het adres hieronder.

Hier kunt u ook het door ons uitgegeven tweemaandelijks blad verkrijgen met leerzame en interessante Bijbelse onderwerpen, geschreven door ds. H.G. Koekkoek. Het wordt u geheel gratis toegezonden.

Stichting Het Licht des Levens
Dr. Lovinklaan 3
2405 CM Alphen aan den Rijn

tel.: 0172 - 47 58 60

www.hetlichtdeslevens.nl

e-mail: ds.koekkoek@hetlichtdeslevens.nl